

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2016

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

10

14

25

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

3	Editorial	23	Z kolekcie nových zbierok múzea
~	Anketa		
4	Príhovor generálneho riaditeľa	24	Odborné vzdelávanie k obhospodarovaniu porastov Pro Silva
~	Bilaterálne rokovanie	25	Približovanie dreva animálnou silou
5	Pietny akt	26	Kocka jazveca Miša
6	Majstrom sveta s pílou v ruke	~	Vtipy
~	Taktické cvičenie hasičov OZ Kriváň	~	Recept
7	Dva dni s Greinerom	27	Spoločenská rubrika
8	Ohliadnutie sa za jeleňou rujou	~	Kalendárium december
9	Osud nejedného neznámeho drevorubača	~	Erby s nádychom lesa
10	Zasnežené Pilsko	~	Uveríte
11	Budova Národného lesníckeho centra	28	Najfascinujúcejšie huby sveta (2/3)
12	Žemberovský dom		
13	Hančinský		
~	Pozvánka trubači		
14	Juraj Sarvaš		
16	A predsa rastú		
17	Bruselské vianoce po slovensky		
20	Vývoj lesného hospodárstva		
22	Balansujúce skaly		

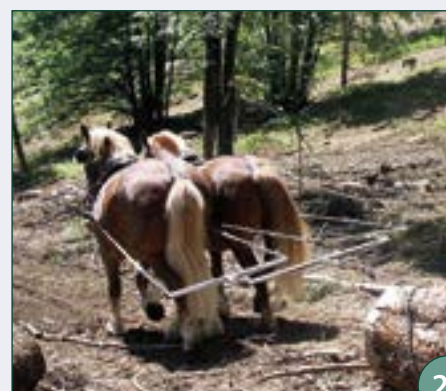
5

10

17

25

časopis zamestnancov
LESY Slovenskej republiky,
štátny podnik
november 2016

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktorka:
Mgr. Anna Sliacka (as)

Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann
Ing. Martina Velká

Grafická úprava:
Xepap, spol. s r.o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:
Vlastimil Rezek

Adresa redakcie:
LESY SR, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Krátke dni, nízke teploty, dážď, niekedy aj poľadovica. Predposledný mesiac v roku skutočne nie je tým najvhodnejším na dovolenky, oddych alebo na začínanie nových aktivít. Skôr nás núti zostať v bezpečí a pohodlí tepla našich domovov. Tento voľný čas už aj naši predkovia využívali na meditovanie o končiacom sa roku a o živote vôbec. Nie náhodou si v tomto období spomíname aj na našich blízkych, ktorí už s nami nie sú. Pokiaľ sa tak stalo prirodzeným kolobehom života, je to v poriadku, hoci spomienka na milovaného človeka je niekedy aj po rokoch bolestivá. Pokiaľ však o život prišiel človek v najlepších rokoch svojho života, plný plánov a energie, je to tragédia nielen pre jeho najbližších, ale aj pre široké okolie.

Ľudia pracujúci v lese sú najohrozenejšou skupinou zo všetkých povolání. Každoročne prichádzajú o svojich najbližších ďalšie a ďalšie rodiny a takmer každý týždeň sa stane na Slovensku vážny úraz spojený s lesníctvom. Čo je možné urobiť, aby sa počet úrazov znížil? Všetko a nič. Napriek tomu, že budú všetci dodržiavať zásady bezpečnosti pri práci, napriek tomu, že budú veľmi opatrní a predvídajú, úrazy, aj smrteľné, sa budú stávať aj naďalej. Stačí zlomok sekundy, náhoda, nepredvídateľná okolnosť či zlý odhad situácie.

Krátke dni, nízke teploty, dážď... ako je to vlastne so životom? Niekedy veľmi krátko. Spomeňme si na našich kolegov, ktorí tu s nami nie sú. Zaslúžia si našu úctu.

Príjemné čítanie

Anketa

Ing. Jozef Matuška,
OZ Levice

Vzhľadom na polohu územia, ktoré OZ Levice obhospodaruje, tým aj zastúpenie ihličnatých drevín, ktoré je 4 % a uprednostňovanie prirodzenej obnovy pred umelou, vychádzajú z plánov starostlivosti o les, má OZ obnovu ihličnatými drevinami len 1 %. V rámci pestovanej činnosti vykonávame prerezávky v ihličnatých porastoch v podiele 2 %, kde uprednostňujeme hlavne zdravotný výber. Vyberané stromy sú esteticky nevhodné na použitie ako vianočný stromček.

V minulosti používané pestovanie vianočných stromčiekov pod elektroodmi nie je konkurencieschopné voči plantážovo - záhradnícky vypestovaným stromčekom predávanými pred obchodnými centrami.

Napriek všetkému sa OZ Levice zapája do akcie „stromček pod stromček“, ktorá vzhľadom na veľkosť územnej pôsobnosti OZ a tým aj počet detských domovov je v nadpriemernom merítku.

Ing. Stanislav Kmec,
OZ Čierny Balog

Na území nášho odštepného závodu budú od začiatku decembra na jednotlivých lesných správach v predaji vianočné stromčeky z výchovných zásahov – prerezávok. V ponuke bude smrek obyčajný.

V posledných rokoch záujem o tieto vianočné stromčeky klesá, pretože kvalitou ťažko môžu konkurovať stromčekom z plantáží. Momentálne sú „in“ vianočné stromčeky najmä z dovozu, ale

Podnik LESY Slovenskej republiky bol v minulosti tradičným dodávateľom Vianočných stromčiekov. Myslíte si, že je v súčasnosti ponuka stromčiekov od podniku dostatočná? Aké sú možnosti a plány vášho OZ v tomto sortimente?

mali by sme sa zamyslieť nad tým, ako uspokojiť náročného zákazníka stromčekom dopestovanými na Slovensku.

Ing. Martin Holubčík,
OZ Námestovo

V minulosti sa zabezpečovali vianočné stromčeky z nášho odštepného závodu v značných množstvách pre rôznych odberateľov a to najmä z južného Slovenska.

V súčasnosti je na trhu dostatočná ponuka vianočných stromčiekov cez viacerých dodávateľov a obchodné reťazce, kde sú dodávané vianočné stromčeky hlavne z plantáží v širokom sortimente. Zároveň sú občania, ktorí problém s vianočným stromčekom riešia formou umelého vianočného stromčeka.

OZ Námestovo neregistruje zvýšený dopyt po tomto sortimente, a preto neuvažuje s prípravou veľkého počtu vianočných stromčiekov.

Na každej LS predpokladáme vyrobiť 5-15 kusov vianočných stromčiekov, to znamená spolu za OZ približne 50 – 80 ks.

Ing. Alena Ďurkovičová,
OZ Revúca

OZ Revúca v súčasnosti vianočné stromčeky pre verejnosť nedodáva, nakoľko dopyt výrazne klesol a ich výroba je stratová. Napriek stratovosti výroby sme sa snažili uspokojiť požiadavky zákazníkov. Predpokladáme, že väčšina domácností má umelý stromček a ten náročnejší zákazník uprednostní cennejšie druhy jedle pestovanej na plantážach pred stromčekom vybranými z prečistiek. Každoročne sa však zapájame do akcie stromček

pod stromček a dodávame stromčeky na obecné úrady, resp. školy v rámci dobrých vzťahov v regióne.

Ing. Marián Sloboda,
OZ Smolenice

OZ Smolenice vianočné stromčeky nevyrába. Plantáže na ich výrobu nemáme, tieto kompetencie prešli na OZ Semenoles. Po minulé roky sme malé množstvá predávali na LS Moravy. Boli to stromčeky BC z prečistiek, ale hubové ochorenia nám ich esteticky znehodnocujú, preto i od tejto možnosti ustupujeme. Problém nám robí i zásobovanie detských domovov, čo riešime spolupracou s OZ Šaštín. Výrobu v našich podmienkach z dôvodu nedostatku pracovných síl na pestovateľskú činnosť neplánuje. Všetkých záujemcov o kúpu odporúčame na ŠS Šajdíkove Humence. V malom riešime farské úrady stromčekom väčších rozmerov.

Ing. Marián SEJNA,
OZ Smolenice

Myslím si, že ponuka vianočných stromčiekov od nášho podniku je nedostatočná. Pestovaniu vianočných stromčiekov na plantážach by sa mal intenzívnejšie venovať OZ Semenoles. Náš OZ ponúka len vianočné stromčeky pochádzajúce z výchovných zásahov v lesných porastoch. Kvalitou nemôžu konkurovať vianočným stromčekom vypestovaným na plantážach, vieme však uspokojiť požiadavky našich zamestnancov, detských domovov, obcí, cirkvi, aj bežných občanov.

Rozvojovo – investičný riaditeľ Ing. René Kozáčik

Rozvojovo-investičný úsek podniku LESY Slovenskej republiky vznikol rozhodnutím generálneho riaditeľa zo dňa 19.10.2016. K tomuto dátumu bol tiež menovaný za riaditeľa tohto úseku Ing. René Kozáčik.

Ing. René Kozáčik študoval na strednej lesníckej technickej škole a svoje lesnícke vzdelanie si doplnil na Lesníckej fakulte Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene, ktorú ukončil v roku 1991. V minulosti zastával pozície od lesníka cez vedúceho oddelenia Vojenských lesov a majetkov v Malackách až po samostatného ekonóma na riaditeľstve Západoslovenských lesov.

Aké základné úlohy bude plniť rozvojovo investičný úsek a čo sú pre vás priority na najbližšie obdobie?

„Základnou úlohou, ktorej vychádzame, je hospodárne a efektívne zhodnocovať investične prostriedky podľa skutočných potrieb a priorit lesnej prevádzky, udržiavať a zveľa-

ďovať hnuťelný a nehnuteľný majetok š. p. LESY SR.

Maximálne podporovať projekty EU priamo či nepriamo týkajúce sa lesníckej problematiky, ochrany životného prostredia a krajiny, najmä opatrení v Programe rozvoja vidieka a programe Interreg.“

Novému riaditeľovi blahoželáme a prajeme veľa úspechov.

-vr-

Zásadné zmeny nastali aj v zložení dozornej rady podniku.

Dňom 15. októbra 2016 boli ministerkou pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR menovaní do funkcie, na základe uskutočneného výberového konania, predseda a členovia Dozornej rady štátneho podniku LESY Slovenskej republiky:

Ing. Jaroslav Regec - predseda
Ing. Róbert Zlocha
Ing. Ľubica Záchenská
Ing. Peter Kicko
Ing. Monika Deneva

Máme spoločné problémy a aj spoločné riešenia

Stretnutie slovenských a českých zástupcov lesníctva v Topolčiankach.

Implementácia nariadení o dreve EUTR a FLEGT, právne normy v oblasti štátnej správy lesného hospodárstva a poľovníctva či problematika obmedzovania lesného hospodárstva vyplývajúca z naplňovania požiadaviek ochrany prírody, boli hlavné témy bilaterálneho rokovania zástupcov lesníckych

inštitúcií Slovenska a Česka.

Štyridsiatka lesníkov a zástupcov inštitúcií, ktoré s lesníctvom súvisia z Česka a Slovenska sa v stredu 9. novembra zišla na pozvanie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v Topolčiankach na bilaterálnom rokovaní. Českú delegáciu viedol námestník ministra pôdohospodárstva

via ministerstiev a vedúci predstavitelia odborných lesníckych inštitúcií.

Práve tému obmedzovania lesného hos-

Patrik Mlynář, slovenský generálny riaditeľ Sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva Peter Kicko. Nechýbali ani generálni riaditelia podnikov LESY SR a Lesy ČR, generálni riaditelia vojenských lesov oboch krajín či zástupco-

podárstva zaradilo ministerstvo na rokovanie na žiadosť českej strany a bola asi najviac diskutovanou témou. Generálny riaditeľ Lesy ČR Daniel Szórád upozornil na nutnosť spoločného postupu pri ochrane prírody tak, aby rozdiely v národných legislatívach neboli zneužívané extrémnymi environmentalistami. Odmietol tiež tlaky na certifikáciu porastov systémami PEFC a najmä FSC, ktoré v strednej Európe s prísnu lesníckou legislatívou nemajú odôvodnenie

-vr-

Pietny akt, spomienky na mŕtvych ožívajú

Na Symbolickom lesníckom cintoríne vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu v tomto roku pribudlo ďalších 11 tabuliek s menami 26 zosnulých ľudí, ktorí zahynuli pri práci v lese. Spolu už tento cintorín pripomína 355 obetí lesov.

Pokojné, tiché dopoludnie 27. októbra. Akoby aj počasie tušilo, že si podnik LESY Slovenskej republiky spolu so zástupcami iných organizácií plánuje uctiť pamiatku svojich mŕtvych kolegov. Pietny akt sa už tradične začal zvukom zvonca, zaznela fujara, verše v podaní majstra Juraja Sarvaša a potom... ticho. Minúta ticha na pamiatku zosnulých, ktorú sprevádzal iba zvuk potôčika. Emócie. Slzy. Okrem lesníkov prišli aj pozostalí. V nie-

ktorých prípadoch boli spomienky ešte príliš živé. „Poviete nám niekoľko slov?“ Pýtali sa vdovy dievčatá zo Slovenského rozhlasu. Neúspešne. Možno inokedy, o rok. Ale to už tu budú zrejme iné vdovy... a spomienky budú príliš živé. „Ach tie lesy... keď som pozrela ten zoznam, koľko veľa ľudí v nich umiera...“

napísala nám vdova po lesnom robotníkovi, ktorého meno v tomto roku pribudlo na Symbolickom lesníckom cintoríne.

Ďalšia žena, ktorá prišla o svojho manžela, poslala svoje vyznanie vo veršoch:

*Spadol blesk z neba, zasiahol oči,
čo nestihli už nič povedať.
Ostalo veľa otázok, len jedna odpoveď,
tichý ston, čo umlčala lesná ozvena.
Posledným švihom rúk, pretal si haluz,
zamkol srdce, a žalostné kvílenie pí.
Hora zaplakala...*

Práca drevorubačov je dlhodobo považovaná za jedno z najnebezpečnejších povolání na svete a aj na Slovensku. Prekonala tak morských rybárov, pilotov, baníkov, ale i hasičov či záchranárov. Práca v lesoch je ťažká,

mimoriadne nebezpečná a vyžaduje si skúsených pracovníkov. Napriek maximálnej opatrnosti a dodržiavaní bezpečnostných

predpisov prichádzajú niekedy pracovníci o život pre nepredvídateľné náhody. Nečakaný odklon padajúceho stromu, usmrtenie spôsobené pádom z výšky, nehoda pri práci s pílou či pošmyknutie v teréne na strmých kopcoch - to všetko sú udalosti, ktoré drevorubačov pripravili o život.

Kolegovia z OZ Čierny Balog každoročne doplnia mená nahlásených obetí lesov. Väčšinou ide o staršie prípady, keď si chcú kolegovia či rodinní príslušníci uctiť pamiatku zosnulého aj takto. V tomto roku pribudli mená obetí lavíny v Kulichovej doline z 8. marca 1956, pri ktorej zomrelo 16 lesných robotníkov vrátane dvoch kuchárov. V marci tohto roku zomrel pri práci v lese v blízkosti obce Kecerovský Lipovec ďalší drevorubač, ktorého meno doplnili na žiadosť jeho manželky. Pribudla tiež tabuľka s menom drevorubača z obce Mlynky, ktorý zomrel v roku 2012 a v tomto roku by sa dožil 48 rokov.

„Každé meno, každá tabuľka, je samostatný príbeh človeka, ktorý mal rodinu, plány do budúcnosti, za ktorým smútia pozostalí a čo je najhoršie, veľmi často i jeho malé deti. Osadenie tabuliek s menami ľudí, ktorí zasvätili svoj život lesu, je príspevkom štátneho podniku, aby sme na nich nezabudli,“ uviedol generálny riaditeľ LESOV SR Marian Staník.

Večne nech im spievajú lesy...

-vr-

Foto: Vlastimil Rezek,
Milan Boledovič

Majstrom sveta s pílou v ruke

Chlapi a súťaženie sa ťahajú od vekov ruka v ruke... Kým zážitky z Oravského pohára – Drevorubač 2016 sú stále jasné v našich pamätiach, 32.-majstrovstvá sveta v práci s motorovou pílou (32. Mistrzostwa Świata Drwali) spoznali po trojdňovom súťažení svojho víťaza. A kto by sa nepochválil tým, že tento titul si z Wisly odniesol Slovák Marek Lubas.

Počas slnečných dní si svoje zručnosti ale i skúsenosti v súboji o titul majstra sveta, ktorý sa koná každé dva roky, preverilo 110 súťažiacich z 28 krajín. Päť disciplín a čiastkové výsledky v nich prideliť prvenstvo tomu

najlepšiemu. „Súperil som v kategórií Junior spolu s 24 súťažiacimi z iných krajín. Najviac sa mi zadarilo v disciplíne odvetvovanie, kde som sa umiestnil na prvom mieste, no neostával som ani v disciplíne výmena reťaze, v ktorej som sa potešil z bronzovej medaily. Tieto medailové úspechy ďalšie veľmi dobré umiestnenia ma posunuli v celkovom poradí na prvé miesto a stal som sa aktuálnym majstrom sveta v práci s motorovou pílou v kategórií Junior U24,“ hovorí o svojom súťažení Marek Lubas z Rabče.

Je treba uviesť, že v celkovom poradí svetového šampionátu 8.-11.9.2016 zvíťazil Bielorus Valery Durovich. Všetkým súťažiacim blahoželáme k im výkonom a prajeme veľa ďalších súťažných úspechov ale najmä veľa šťastia pri tak nebezpečnej práci ako je povolanie drevorubača

-as-

Na OZ Kriváň po prvýkrát nacvičovali hasenie lesného požiaru

Uhasenie fiktívneho požiaru na Poľane v chránenej krajinskej oblasti na území s rozlohou takmer 60 hektárov bolo koncom septembra témou taktického cvičenia OR HaZZ vo Zvolene v spolupráci s OZ Kriváň a CHKO Poľana.

Cieľom taktického cvičenia bolo praktické precvičenie spôsobu nasadenia a riadenia síl a prostriedkov Hasičského a záchranného zboru, dobrovoľných hasičských zborov určených obcí vrátane ich spolupráce s riadiacim štábom okresného riaditeľstva HaZZ vo Zvolene, ktorý mal sídlo v modernom automobile na Trnavách.

Objektom taktického cvičenia bol lesný a krovinatý porast v oblasti CHKO Poľana s rozlohou 58 ha, z čoho

40 ha bol lesný porast a 18 ha lúka porastená väčšinou borievkami. V poraste sa nachádzali tri lokality s roztrúsenou kalamitou s celkovou plochou 22 ha. Vodné zdroje v Kyslinkách boli použité na likvidáciu požiaru.

Spolupráca pri príprave cvičenia bola na výbornej úrovni. Príjazd vozidiel bol zabezpečený tak, aby neovplyvnil lesnú prevádzku ani odvoz dreva z uvedených lokalít. Zamestnanci OZ Kriváň, ktorí sa zúčastnili cvičenia, mali možnosť vidieť modernú techniku akou disponuje OR HaZZ vo Zvolene a prizvané DHZ. Pri likvidácii tak rozsiahleho

požiaru lesného a krovitého porastu boli použité pozemné sily s využitím cisternových automobilových striekačiek a použitím terénnych vozidiel so zvýšenou prejazdnosťou (štvrkoleiek a šesťkoleiek s čerpadlami a nádržami na vodu).

Úlohou všetkých cvičiacich bolo plniť úlohy vyplývajúce z cieľa a zamerania cvičenia v závislosti od reálnej situácie s použitím rôznych druhov hasičskej zásahovej techniky. Riadiaci štáb, ktorého členmi boli aj zástupcovia CHKO Poľana Fabríciusová a za OZ Kriváň Lupták, sa zdokonaľoval vo vedení dokumentácie, zaznamenávaní situácie na mapových podkladoch a jej vyhodnocovaní.

Napriek použitiu veľkého množstva hasiacej techniky boli dodržané všetky bezpečnostné predpisy a nedošlo k úrazom ani k nebezpečným udalostiam. Cvičenie, ktoré na území Odštepného závodu Kriváň realizovali po prvýkrát, bolo prínosom k ďalšej spolupráci s OR HaZZ vo Zvolene a OZ Kriváň pri zdoľávaní lesných požiarov.

Jozef Lupták, OZ Kriváň
redakčne upravené

Dva dni s Greinerom

Dejiny lesníctva na Slovensku sú súčasťou kultúrneho dedičstva tejto krajiny. Historická veda stále objavuje a sprístupňuje nové a nové hodnoty vytvorené lesníkmi v minulých storočiach. Ich interpretácia v dobových súvislostiach a zrozumiteľne formulovaný pozitívny odkaz súčasníkom môže byť významným prínosom k tvorbe firemnej kultúry v našom štátnom podniku.

Jednou z ťažiskových úloh Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene je sprostredkovať verejnosti informácie o nezastupiteľnom historickom vklade lesníkov k zachovaniu prírodného dedičstva našej krajiny. Deje sa tak aj prostredníctvom tvorby siete významných lesníckych miest v spolupráci s jednotlivými odštepňmi závodmi štátneho podniku. Významné lesnícke miesta, resp. tabule označujúce takéto lokality sú umiestnené už na 46 miestach na Slovensku. To zatiaľ posledné, štyridsiate šieste, pod názvom „Pamätníky Ľudovíta Greinera - náhrobný kameň na cintoríne v Jelšave, pamätná tabuľa na budove radnice v Jelšave, kaštieľ Coburgovcov – sídlo riaditeľstva koháryovsko-coburgovského veľkostatku a Pamätná izba Ľudovíta Greinera v sídle Odštepňého závodu Revúca, LESY SR, štátny podnik“ sme označili na podujatí pripravenom v spolupráci múzea a Odštepňého závodu Revúca v dňoch 19.-20.10.2016 pri príležitosti 220. výročia narodenia tejto veľkej osobnosti nášho lesníctva.

Ľudovít Greiner (1796-1882) patril medzi najvýznamnejších lesných hospodárov, ktorí na území Slovenska pracovali. Zaraďu-

MVDr. Eva Číreňová, primátorka mesta Revúca odhaľuje tabuľu významného lesníckeho miesta spolu s Ing. Jozefom Bystrianskym, výrobnotechnickým riaditeľom štátneho podniku LESY SR, štátny podnik pred sídlom Odštepňého závodu Revúca.

jeme ho k takým lesníckym veľikánom ako bol Jozef Dekret Matejovcie a Viliam Rowland. Pôsobil na koháryovsko-coburgovských majetkoch v Uhorsku, kde presadzoval moderné princípy obhospodarovania lesov. Zreorganizoval ich správu, sústredil sa na dôkladné zameranie, zmapovanie a popisovanie porastov, rozvinul vypracovanie dlhodobých lesných hospodárskych plánov. Obnovoval a zvelaďoval lesy poškodené ťažbou pre bane, huty a železiarne. V r. 1853 sa mu podarilo dosiahnuť oddelenie správy lesov od poľnohospodárstva. Za svoj významný

úspech mohol pokladať vybojovanie patričnej autority pre lesníkov a upevnenie ich spoločenského postavenia.

V prvý deň podujatia sa pozvaní hostia zišli na pôde múzea vo Zvolene, kde sa konalo spomienkové stretnutie. V programe boli prednášky o Ľudovítovi Greinerovi a o témach s ním súvisiacich. Mária Rošková predstavila osobnosť Ľudovíta Greinera, Ján Žilák prezentoval výsledky svojho výskumu široko rozvetveného Greinerovho potomstva, ktoré zväčša zostalo verné lesníctvu. Riaditeľ Múzea vo Sv. Antone, Marián Číž, sa venoval dynastii Koháry – Coburg, pre ktorú Greiner pracoval a posledná prednáška predstavila Jelšavu – sídlo koháryovsko-coburgovského veľkostatku, tak, ako ju zachytil album z r. 1932–1934, ktorý je v správe Národného-zemědělského múzea v Prahe. Príspevok pripravila Šárka Steinová.

Na druhý deň sa záujemcovia o dejiny lesníctva stretli na pietnej spomienke pri hrobe Ľudovíta Greinera v Jelšave a tabuľi na budove jelšavskej radnice. Ich cesta potom viedla do Revúcej pred sídlo odštepňého závodu, kde primátorka mesta Revúca Eva Číreňová spolu s Jozefom Bystrianskym, výrobnotechnickým riaditeľom štátneho podniku LESY SR, š. p. odhalili tabuľu označujúcu VLM Pamätníky Ľudovíta Greinera. Záver podujatia tvorila prehliadka Pamätnej izby Ľudovíta Greinera v sídle Odštepňého závodu Revúca, ktorá bola doplnená o nové materiály. Informácie tejto trvalej výstavy upozornia každého návštevníka, že za roky prosperity tunajšieho regiónu v 19. storočí môžeme vďačiť aj lesmajstrom Ľudovítovi Greinerovi.

Spomienkové stretnutie na Ľudovíta Greinera v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene

Tatiana Figurová, LaDM
foto: Marek Vanga

Obhliadnutie sa za jeleňou rujou

Jelenia ruja v revíroch štátneho podniku LESY Slovenskej republiky priťahuje každoročne mnoho poľovníkov a milovníkov prírody. Často sedím počas jelenej ruje s priateľmi a poľovníckymi hosťami, s ktorými hovoríme o poľovníckych zážitkoch, čo sa komu podarilo „zazrieť“ v lone prírody alebo uloviť. Nadšenie z lovu a trávenie chvíľ v prírode dodáva týmto rozhovorom neutíchajúce búšenie srdca a potrebu prežitia to znova a znova. A čo človeka azda najviac poteší je, že tieto zážitky poľovníckí hostia prežívajú práve v poľných revíroch štátneho podniku. To, že poľovačka v poľných revíroch v užívaní LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik býva úspešná potvrdzujú i poľovníckí poplatkoví hostia, ktorí sa radi každoročne vracajú, aby prežili tieto zážitky znova a odviezli si vytúženú jeleniu trofej.

OZ Topoľčianky 190,44 b. CIC

Ako každoročne i v tomto roku sa obhliadneme za ukončenou jeleňou rujou a budeme bilancovať, čo sa v poľných revíroch podarilo uloviť a aký ekonomický efekt to prinieslo štátnemu podniku. V poľníckej sezóne 2016/17 je plánovaných k lovu 777 ks jeleňov z čoho na I. v. t. pripadlo 283 ks, na II. v. t. 255 ks, na III. v. t. 113 ks a na IV. v. t. pripadlo 126 ks jeleňov. Oproti vlaňajšej poľníckej sezóne je to nárast o 37 ks jeleňov. Z tohto plánovaného lovu jeleňov sa v čase jelenej ruje ulovilo (k 18.10.2016) poplatkovými poľovníckymi hosťami celkovo 333 ks jeleňov, čo predstavuje 42,86 % (nárast oproti poľníckej sezóne 2015/16 o 3,94 %) z plánu lovu jeleňov. Z tohto počtu ulovených jeleňov bolo predbežne ohodnotených pre udelenie bronzovej medaily 77

ks, striebornej medaily 34 ks a zlatej 10 ks trofejí ulovených jeleňov (čo predstavuje 37 % medailových jeleňov z celkového počtu ulovených jeleňov).

Azda najväčšiu pozornosť na chovateľských prehliadkach budú vzbudzovať i zlaté jelenie trofeje z poľných revírov štátneho podniku. A opäť sa bude čím pochváliť. Veď v tejto prebiehajúcej poľníckej sezóne je ulovených poplatkovými poľovníkmi a predbežne ohodnotených 10 zlatých jeleních trofejí. Tri zlaté jelenie trofeje pochádzajú z OZ Kriváň z CHPO Poľana (246,85, 227,85 a 210,07 b. CIC), dve zlaté jelenie trofeje z OZ Čierny Balog z PR Tri vody a CHPO Poľana (233,47 a 210,20 b. CIC), dve zlaté jelenie trofeje z OZ Liptovský Hrádok z CHPR Nízke Tatry (225,94 a 214,11 b. CIC) a po jednej zlatej jelenie trofeji z OZ Prešov z PR: Slanské vrchy IV (228,23 b. CIC), z OZ Košice z PR Smolník I (213,46 b. CIC) a z OZ Revúca z PR Muránska Planina (210,23 b. CIC).

Čo sa týka početnosti ulovených jeleňov počas ruje v poľných revíroch s režimom poplatkového lovu, tu sa najviac darilo OZ Sobrance (32 ulovených jeleňov), OZ Rožňava (27 ulovených jeleňov), OZ Topoľčianky (25 ulovených jeleňov), OZ Liptovský Hrádok (21 ulovených jeleňov) a OZ Prešov (20 ulovených jeleňov).

To, že obhospodarovanie zverených poľných revírov štátnemu podniku smeruje správnym smerom, dokazuje i skutočnosť, že za posledných päť rokov je to najúspešnejšia poľnícka sezóna čo sa týka lovu jeleňov, počas jelenej ruje. Dokazuje to nielen počet ulovených jeleňov, ale i celkové tržby z poplatkových poľníckych akcií z lovu jeleňov, ktoré dosiahli 408.628 € bez DPH (nárast oproti predchádzajúcej sezóne o 47.886,90 €).

I tieto čísla sú, verím, pre všetkých nás, ktorí sa o tieto výsledky pričínili, záväzkom, že i v nasledujúcich poľníckych sezónach spravíme maximum pre dosiahnutie podobných výsledkov, a tým pozitívne budeme reprezentovať poľníctvo pri štátnom pod-

niku LESY Slovenskej republiky. Lesu a lovu zdar!

Patrik Micháľ, odbor poľníctva
foto: zamestnanci LSR, š.p.

Tab. č. 1 Plnenie plánu lovu jeleňov podľa vekových tried poplatkovými poľovníkmi počas jelenej ruje v roku 2016

Vek. trieda	Plán lovu	Skutočnosť lovu	Plnenie v %
I. v. t.	283	35	12,37
II. v. t.	255	123	48,24
III. v. t.	113	86	76,11
IV. v. t.	126	89	70,63
Spolu	777	333	42,86

Tab. č. 2 Porovnanie lovu jeleňov počas ruje podľa poľníckych sezón poplatkovými poľovníkmi

Poľná sezóna	Plnenie lovu k	Uložené jelene v ks
2012/13	10.10.2012	229
2013/14	18.10.2013	266
2014/15	18.10.2014	308
2015/16	18.10.2015	288
2016/17	18.10.2016	333

Tab. č. 3 Počet ulovených jeleňov počas ruje v roku 2016 poplatkovými poľovníckymi hosťami v PR s režimom poplatkového lovu (okrem PR s predaným odstrelom).

OZ	Plnenie v ks
Sobrance	32
Rožňava	27
Topoľčianky	25
Liptovský Hrádok	21
Prešov	20
Revúca	18
Košice	16

OZ Kriváň 210,07 b. CIC

OZ Liptovský Hrádok, 214,11 b. CIC

OZ Trenčín, 198 b. CIC

OZ Prešov, 228,23 b. CIC

Osud nejedného neznámeho drevorubača

Slúži ku cti a je Bohu milé, že v mekke slovenského lesníctva - autori a správcovia v podobe slovenských lesníkov vytvorili dielo svetových parametrov v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline. Jeho symboliku znásobili tým, že dbajú o svojich súkmeňovcov, ktorí položili svoj život pri práci v lese za hranicami tejto malej krajiny. Lesnícky symbolický cintorín je ta najkrajšia spomienka na nich. Teším sa, že sa nezabudlo ani na drevorubačov za hranicami Slovenska a majú svoje miesto medzi svojimi na Slovensku, aj keď položili svoj život v lesoch za hranicami Slovenska.

Dlhodobí žijúci za veľkou mláku v Kanade som sa chcel vložiť do pozície historika a detektíva a takýmto spôsobom sa dostať k číslam a detailom o týchto „smutných osudoch ľudí hôr. Nakoľko sa jedná o dlhšiu dobu, vychádzal som z ústnych podaní, ktoré si ľudia medzi sebou tradujú, nakoľko konkrétne čísla, dokonca ani archívne záznamy nie sú viac žiaľ dostupné. V časoch Rakúsko-Uhorska a v prvej Československej republike vojny sužovaná Európa a na druhej strane prebúdzajúca industriálne sa Severná Amerika núkala možnosti odísť za pracou. Agenti amerických firiem hľadali medzi Európanmi predovšetkým zamestnancov do hutí, baní ale aj bežných obyvateľov, nakoľko Ameriku bolo potrebné zaľudniť. V tých časoch richtári na dedinách bubnami zvolávali občanov a agent nahováral ľudí, aby sa vydali za zárobkom do Ameriky. Sľubovali sa hory-doly a nad všetkým stál priam rozprávkový zárobok. Podpisovali sa zmluvy a podpisujúci sa zaväzoval neraz sám netušiac čomu. Častokrát sa stávalo, že až po príchode zistili, že podpísali priam otrocké podmienky, stávali sa „otrokmi“ v neznámej zemi a sľubovaná pláca sa im nedostávala.

Najmä práca v baniach bola neraz spojená so smrťou. Drina a nebezpečie úrazu, či zavalenia bolo mimoriadne veľké. Na druhej strane však možnosť vypovedať zmluvu bola nereálna. Neostávalo iné ako újsť a zachrániť si tak holý život. Človek ostal bez dokladov totožnosti a jeho ďalší pohyb, či zatknutie sa trestalo basou. Chýry o tom, že v susednej Kanade potrebujú ľudí na prácu v lese, sa medzi týmito ľuďmi šírili veľmi rýchlo. A tak sa snažili čím skôr prekonať hranice a z baníkov a hutníkov sa stávali drevorubači. Výhodou pri rovnako ťažkej a namáhavej práci bolo to, že sa robila na čerstvom vzduchu a nehrozilo tu zasypanie, ale riziko spočívalo v zavalení padajúcim stromom. Noví majitelia lesov dokázali zlegalizovať pohyb ľudí, za čo však žiadali protislužbu v podobe spracovaných kubíkov dreva. Práca drevorubača je nebezpečná aj v tejto dobe a častokrát ju sťažujú extrémne podmienky najmä

zima a sneh. Drevorubači boli často odrezaní od civilizácie, žili v zruboch bez elektriny a ťažbou a kálaním im ubiehal každý deň od nevidím do nevidím. Takto žili odlúčení od mestečka aj od rodného Slovenska, odkiaľ sa im pošta častokrát nedostala. Kolektív tvorili drevorubači rôznych národností z rôznych krajín a častokrát kvôli jazykovej bariére sa človek nemal možnosť s niekým po slovensky porozprávať. Lekári boli ďaleko a cesta do najbližšieho mestečka trvala po vozmi častokrát viac ako 24 hodín. Cieľ bol všetkým známy: „Zarobiť, a nedať sa privaliť.“ Prežiť a peniaze poslať domov rodine, manželke, deťom. Tu sa stávali často smrteľné tragédie – závaly stromami v zasneženom lese. Majiteľ lesa mal už v tej dobe zmluvy s poisťovňami a smrteľný úraz pozostalým finančne odškodnil. No niekedy ani nebolo komu, keď človek v cudzom svete, neznalý tuzemskej reči bol odkázaný len na seba. Často sa stávalo, že keď takýto človek zahynul, nebožtíka zakopali v lese a neinformovali o tragédii nikoho, aby sa vyhlí opletačkám s úradmi a poistnú sumu si rozdelili. Pritom doma čakali rodiny odpovede na svoje listy alebo financie, ktoré už neprichádzali. Žiadosti o pomoc zo strany Červeného kríža v tejto dobe nemali šancu uspieť. Všetok cudzinec sa zakopal a život išiel ďalej. Svet bol a je plný tragédií. Doma ostávali matky, otcovia, manželky a deti v nádeji, že sa hádam ozve, že sa hádam nič nestalo. Prešli roky a po drevorubačoch neostali v cudzom svete ani hroby, ani náhrobky ani len mená tých, ktorí položili život pri práci v lese.

O to viac slúži ku cti a dôkazu vyspelosti slovenským lesníkom, že si takto spomínajú na svojich drevorubačov, ktorí po svete aj v zámorí položili svoj život pri práci. Mnohí sú neznámi, ale patrí im spomienka. Dnes už sú spomenutí a dostalo sa im úcty spolu so slovenskými ľuďmi, ktorí položili svoj život pri ťažkej práci v lese.

Češť ich pamiatke!

Pavol Datko
Ontário, Kanada

Zasnežené Pilsko v znamení trojky Lesníckym chodníkom Jozefa Dekreta Matejovie

Podujatie Lesníckym chodníkom Jozefa Dekreta Matejovie sa v tomto roku nieslo v znamení čísla tri. Tretí októbrový víkend sa konal v poradí už tretí ročník a pri jeho slávnostnom otvorení stáli traja starostovia troch slovenských dedín a zúčastnili sa na ňom turisti z troch štátov.

Okrem domácich richtárov z Mútneho a z Oravského Veselého sa akcie zúčastnil starosta obce Lieskovec, ktorý zároveň reprezentoval lieskovský Turistický oddiel Medári. Tri štáty zastúpili turisti zo Slovenska, Čiech a Poľska. Zahraničných hostí bolo pomenej, o to viac nás tešila ich účasť. S trochou samolúbosti to snáď znamená, že o našom podujatí vedia aj za hranicami u našich susedov. Slovenskí turisti prišli na Oravu takmer zo všetkých regiónov od východu po západ. Potešením boli nové tváre a radosťou aj opätovné stretnutie so skalnými priaznivcami. Do stovky nás už veľa nechýbalo.

Hostiteľom a spoluorganizátorom podujatia bol Odštepny závod Námestovo, Lesná správa Mútne. Spájali sme tentokrát Lesnícky náučný chodník Pilsko s turistickým chodníkom vedúcim na druhý najvyšší vrch Oravských Beskýd, Pilsko. Východiskovým bodom prechodu bola horáreň Randová, kam je možné sa dostať z obce Mútne - po žltej turistickej značke a tiež autom z obce Oravské Veselé, ktorá je vzdialená necelé tri kilometre.

Počasie začiatkom októbra na území celého Slovenska nebolo ani v najmenšom naklonené jesennej turistike. Naopak pršalo, fúkalo a na severe aj snežilo. Bol to takmer

zázrak, keď nás v deň našej akcie pozdravilo zubaté slnko a svieže oravské ráno sľubovalo naozaj krásny deň. Trasa vytýčená pôvodne na 14 km s pomerne náročným prevýšením 700 m bola napokon mierne upravená a kvôli snehu skrátená na 12 km.

Podujatie otvorili spoločne riaditeľ poverený riadením OZ Námestovo Igor Zboja, vedúca Lesníckeho a drevárskeho múzea Ľubica Miľanová a predseda pešej sekcie Klubu slovenských turistov Jindřich Racek. Úvodné slová boli venované myšlienke celého podujatia, ktorou je nielen spájanie turistov a lesníkov ako milovníkov prírody, ale aj šírenie Dekretov-

aj o jeho významnom kolegovi, pôsobiacom v 19. storočí v oravskom regióne, Wiliamovi Rowlandovi (1814–1888). Turistov pozdravili aj prítomní páni starostovia a zapriali vydarenú akciu. Domáci pán, vedúci Lesnej správy Mútne, Rudolf Traj, doplnil informácie o Rowlandovi a o trase výstupu.

Aj keď sa šliapalo stále do kopca, trasa prechodu bola krásna, lemovaná informačnými tabuľkami, čučoriedkami a nespočtým množstvom úchvatných výhľadov. S pribúdajúcou výškou pribúdalo pekných vyhládok, ale aj prekážok na ceste. Bol to najmä sneh, ktorý vyzeral na prvý pohľad veľmi romanticky ožiarený slnkom, ale sľuboval skoré premočenie obuvi, nech už bola akokoľvek kvalitná či precízne ošetrená proti vode. Nikoho to však neodradilo od vytýčeného cieľa a na Pilsko sme vyšli všetci.

Veľmi milým gestom bolo, že aj tí najrýchlejší turisti na vrchole počkali na nás pomalších a mohli sme si spoločne urobiť krásnu fotografiu dokumentujúcu spoločný výstup. Spokojní, s do ružova vyfúkanými úsmevmi sme so slnkom v chrbtoch schádzali pomedzi kosodrevinu dolu do údolia a podaktorí sme sa cítili ako na jarnej lyžovačke. Mládež zo základných škôl z Beňadova a Mútneho brala tú lyžovačku doslova a ich zostup miestami vyzeral naozaj ako zjazd či skôr obrovský slalom. V cieľi všetkých čakal výborný guláš a príjemný oddych. Všetci účastníci dostali pamätný list a malý darček pre potešenie. Podujatie oficiálne ukončili slová poďakovania patriace účastníkom aj organizátorom. Úplným záverom akcie odznela myšlienka člena Výkonného výboru pre propagáciu Klubu slovenských turistov Vladimíra Gábriša, ktorou vyjadril želanie rozšíriť a zintenzívniť spoluprácu so štátnym podnikom LESY SR. Radi by sme poďakovanie ešte raz prejavili OZ Námestovo a Lesnej správe Mútne.

Všetci sa už teraz tešíme na štvrtý ročník, ktorý by sa mal uskutočniť 22.10.2017 v Haulickej tiesňave pri Trenčíne.

Lesu a turistike zdar.

Miriám Turayová, LaDM

ho posolstva a bohatej lesníckej histórie, ktorá je nezanedbateľnou súčasťou kultúrneho dedičstva nášho národa. Hovorilo sa teda o Jozefovi Dekretovi Matejovie (1774–1841), ktorého meno podujatie nesie, ale

Budova Národného lesníckeho centra

29.

LESY Slovenskej republiky štátny podnik

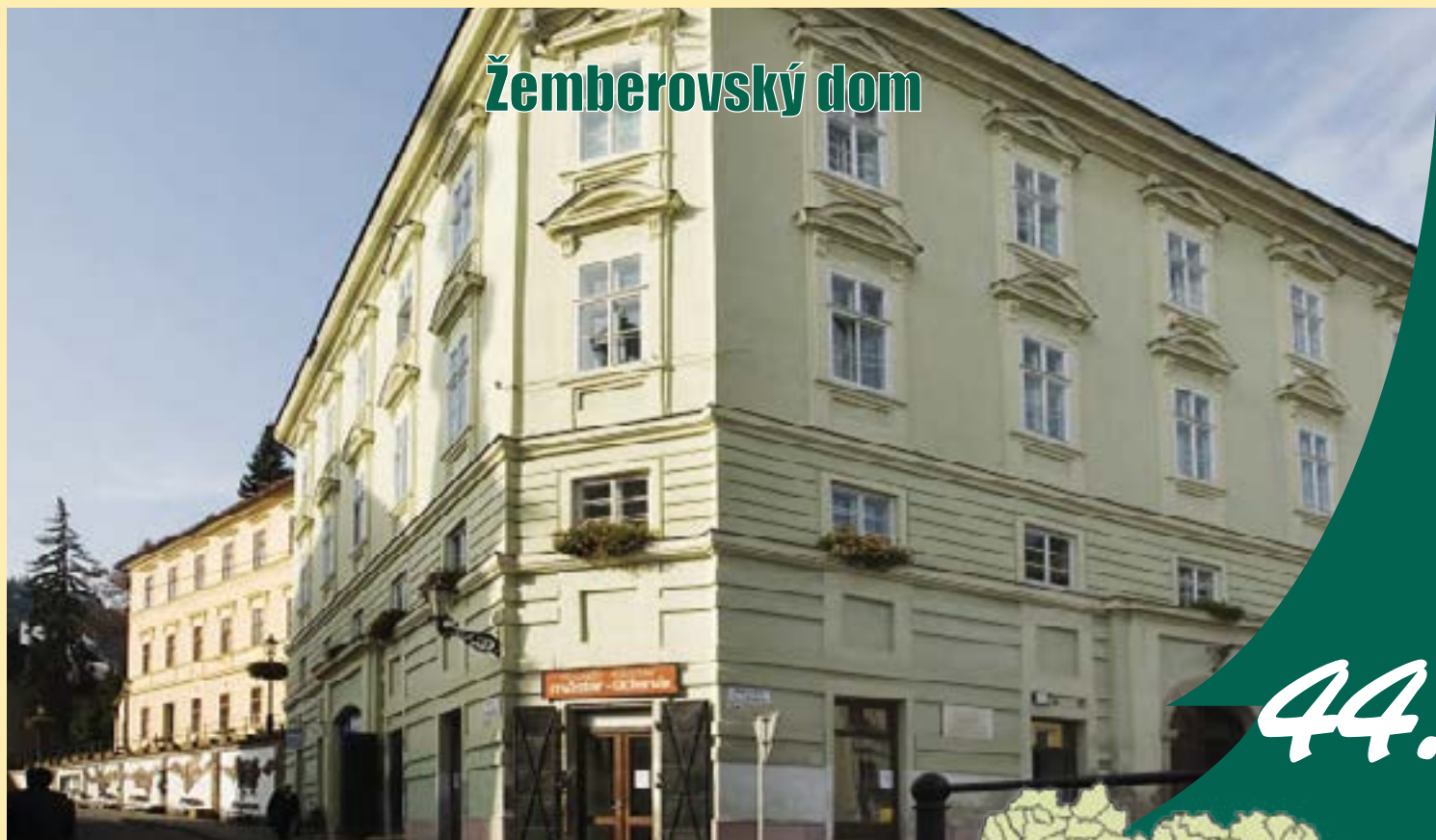
Odštepny závod Kriváň
96052 Zvolen
Okres Zvolen
(N 48°34'38" E 19°08'00")

www.lesy.sk

Žemberovský dom

44.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

Odštepny závod Žarnovica
969 01 Banská Štiavnica
Okres Banská Štiavnica
(N 48°27'24" E 18°53'32")

www.lesy.sk

Budova Národného lesníckeho centra

S výstavbou budovy Národného lesníckeho centra, pôvodne určenej pre potreby okresného úradu, sa začalo v 30. r. minulého storočia. V roku 1934 prišla mestská rada s myšlienkou presťahovať do Zvolena zo Žarnovice lesné riaditeľ-

stvo a ponúkla stavbu okresnému úradu. Zároveň sa Zvolen začal uchádzať aj o umiestnenie úradu zemskej taxácie (1937). Až v marci 1940 padlo konečné rozhodnutie, budova bola odovzdaná v r. 1941 a v r. 1942 v nej začal pracovať personál Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov zo Žarnovice. Od 1.3.1944 tu úradovalo aj Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov, keď sa pod vplyvom vojnových udalostí muselo presťahovať z Bratislavy. Významnou udalosťou v histórii slovenského lesníctva bola centrali-

zácia taxáčnej služby a v roku 1946 vytvorenie inštitúcie s názvom Taxácia štátnych lesov v Banskej Bystrici s jej hlavným organizátorom Antonom Hatiarom. V roku 1950 sa do Zvolena presunulo z BB ústredie Taxácie štátnych lesov a od 1.1.1952 došlo k osamostatneniu taxáčnych služieb a k vytvoreniu Lesoprojektu (neskôr Lesoprojekt a Ústav pre hospodársku úpravu lesov). Pod odborným vedením Antona Hatiara, zakladateľa a tvorcu jednotnej nezávislej lesníckej taxáčnej služby na Slovensku, sa zača-

la tvorba komplexných lesných hospodárskych plánov, organizovanie prvej úplnej inventarizácie lesov Slovenska (1949-1952). Národné lesnícke centrum (Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania, Ústav lesných zdrojov a informatiky a Ústav pre hospodársku úpravu lesov) od r. 2006 sídli budove, ktorá bola vyhlásená za významné lesnícke miesto 23.4.2013.

Žemberovský dom

Žemberovský dom vznikol spojením a prestavbou dvoch samostatných domov zo 16. stor. a svoj terajší vzhľad dostal začiatkom 19. stor. podľa projektu Thalherra. Konali sa tu prvé prednášky lesníckych náuk, začala sa písať už 200-ročná história slovenského vysokého lesníckeho školstva. Po naria-

dení cisára Františka I. založiť samostatný a verejný lesnícky ústav pri Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici 30.8.1807 a po vymenovaní H. D. Wilckensa na miesto profesora 5.1.1808. Pre nedostatok učebných priestorov stanovil Hlavný komorskogrofský úrad začiatok lesníckych prednášok každodenne na šiestu hodinu ráno v priestoroch využívaných baníkmi, čomu Wilkens namieta. Hlavný komorskogrofský úrad jeho žiadosti vyhovel, prenajal časť Žemberovského domu na Trojičnom námestí. Tu 12.2.1809 zahájil Wilckens slávnostnou

prednáškou adresovanou baníkom vyučovanie na Lesníckom ústave. Prvých 19 riadnych poslucháčov lesníctva nastúpilo až v roku 1809/10. Wilckens prednášal v Žemberovskom dome až do svojej smrti (1832). Po ňom pokračoval adjunkt Fridrich Schmall, hlavný lesmajster Juraj Lang a od r. 1835 prednášal lesnícke náuky profesor lesníctva Rudolf Feistmantel. Ten sa zaslúžil o presťahovanie Lesníckeho ústavu do budovy bývalej reštaurácie „Fortúna“ (1841). Na budove Žemberovského domu bola pri príležitosti 150. výročia založenia Lesníckeho

ústavu v roku 1957 odhalená pamätná tabuľa, obnovená v roku 2007. Dnes je Žemberovský dom národnou kultúrnou pamiatkou, sídli v ňom Mestský úrad, Daňový úrad a kino Akadémik. Za významné lesnícke miesto bol vyhlásený 27.04.2016.

Spomienka na po- predného lesnícke- ho typológa Ing. Ladislava Hančinské- ho, CSc. – nedožitý 90. narodeniny

Známy slovenský lesnícky typológ Ing. Ladislav Hančinský pochádzal z Kysúc. Narodil sa 5. decembra 1926 v Harvelke – Starej Bystrici v horárskej rodine. Zaujímavé je, že na rodnom liste má uvedené krstné meno Ján, ako prišiel napokon k Ladislavovi, nie je známe. Štátnu ľudovú školu vychodil v Starej Bystrici – Harvelke (1937), pokračoval na viacerých gymnáziách: Štátne Československé reálne gymnázium v Liptovskom Svätom Mikuláši (1938), Štátne Slovenské reálne gymnázium v Trenčíne (1939) a štúdium dokončil na Štátnom Slovenskom gymnáziu v Žiline (1945). Tiež nie je známy dôvod štúdia na troch gymnáziách. Vysokoškolské štúdium začal na Slovenskej vysokej škole technickej, Odbore poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Bratislave (1945). Po presťahovaní tohto odboru do Košíc pokračoval na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva, ktorú absolvoval štátnymi skúškami v roku 1949.

Svoju lesnícku dráhu začína v Košiciach u podniku Československé štátne lesy, od-

bor Výstavba ciest, hneď po ukončení štúdia v Košiciach (1950).

V roku 1953 prechádza k podniku Lesoprojekt, kde naplno rozvinul svoju budúcu špecializáciu – lesníckeho typológa.

V roku 1967 bol Vysokou školou lesníckou a drevárskou vo Zvolene, menovaný za externého člena Katedry botaniky a fytoecológie.

Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva ho 5.10.1973 menovalo za prednásateľa pre pomaturitné štúdium pracovníkov lesného hospodárstva z predmetu Lesnícka typológia v prevádzkovej praxi na stredných lesníckych technických školách (Banská Štiavnica, Liptovský Hrádok a Prešov). V roku 1975 ho Vysoká škola lesnícka a drevárska vo Zvolene, menovala za stáleho člena komisie pre oponentúry záverečných

správ výskumných úloh v odbore „Biologické základy lesníctva“. Od roku 1980 vykonával predsedu redakčnej rady časopisu Ústavu pre hospodársku úpravu lesov vo Zvolene „Spravodajca“, ďalej vykonával funkciu tajomníka Technicko-ekonomickej rady tohto Ústavu. Predsedníctvo SAV, oddelenie vied o živej prírode a chemických vied ho 1.8.1984 menovalo za člena pracovnej skupiny pre výskum produkcie fytohmoty lesných ekosystémov. Riaditeľ Arboréta Mlyňany František Benčať ho menoval 18.2.1987 za člena komisie Genofondu lesných drevín.

Zomrel 5.8.1989 v nenaplnenom veku 63 rokov života vo Zvolene.

Autor publikácií „Lesné typy Slovenska“ (1972), „Lesnícka typológia v prevádzkovej praxi“ (1977). Ďalšie jeho významné práce: Rozbor prírodných podmienok horských oblastí Karpát ako podklad pre zásahy hospodárenia (1969), Príspevok k rekonštrukcii pôvodného rozšírenia lesných spoločenstiev a ich drevinového zloženia na území TANAPu na podkladoch lesníckej typológie, histórie a onomastiky (1977).

Za svoju prácu dostal viaceré vyznamenania a uznanie: Lesoprojekt, Ústav pre hospodársku úpravu lesov, Zvolen mu udelil 13.2.1986 čestný titul „Zaslúžilý pracovník ústavu“. Dňa 20.9.1988 mu Výskumný stav lesného hospodárstva vo Zvolene udelil „Čestné uznanie a poďakovanie“ za budovanie a rozvíjanie lesníckeho výskumu na Slovensku.

Viliam Stockmann

Klub trubačov Slovenskej republiky záujmový klub Slovenského poľovníckeho zväzu

Pozvánka na zimný kurz poľovníckeho trúbenia

Vážení priatelia trubači, poľovníci a priaznivci poľovníckej hudby. Dovoľte mi, aby sme Vás pozvali na 6. ročník Zimného kurzu poľovníckych trubačov, ktorý sa uskutoční **20.1. – 22.1.2017 v Liptovskom Hrádku.**

Spôsob prihlásenia: Na www.trubaci.sk kliknite na odkaz [Prihlasovací formulár na ZKT](#). Vyplňte on-line formulár a odošlite.
Termín prihlásenia: najneskôr do 18.12.2016

Na prípadné otázky vám odpovíme telefonicky, alebo mailom. 0911 311 040, hatiar@sllhr.sk

Tešíme sa na Vašu účasť.

Silu a mladost' mi naše hory dávajú

Majster slova a prejavu v zelenej uniforme

Napriek tomu, že už dovŕšil 85. rok svojho života, je stále aktívny a vitálny. Každý týždeň sa presúva medzi svojimi dvomi domovmi – Banskou Bystricou a Bratislavou, kde striedavo hrá, recituje, vyučuje a vo voľných chvíľach si nájde čas aj na prechádzky po slovenských horách. K lesníkom a LESOM Slovenskej republiky má blízko. Stretnúť ste ho mohli na viacerých ročníkoch Dňa stromu, výročiach či naposledy, a to už v lesníckej uniforme, na Pietnom akte v Lesníckom skanzene. O živote, prírode a umení slova sme sa rozprávali s hercom, majstrom Jurajom Sarvašom.

Sedíme tu v banskobystričskom byte s pekným výhľadom na historické centrum, ale aj na Urpín, Kremnické vrchy, Fatru a Nízke Tatry, aký je Váš vzťah ako dlhoročného Bratislavčana k Banskej Bystrici?

Aj keď som dlhé roky býval, a stále ešte bývam v Bratislave, v Banskej Bystrici sa cítim veľmi dobre. Narodil som sa v Radvani, som tu doma a nikdy som väzby s rodným krajom nepretrhol. Bolo nás osem detí, no dvaja súrodenci zomreli v prvej svetovej vojne. Otec bol vo vojne zranený a v Radvani sa stal služobným na obecnej úrade. Nikdy som ho však nepoznal, zomrel ešte pred mojím narodením.

Bystrica si stále udržiava svoje čaro. Najmä námestie, Horná ulica, Dolná ulica, celé historické centrum mesta, z ktorého je ešte stále výhľad na okolité hory. Banská Bystrica má jednu európsku raritu, ktorú si väčšina Bystričanov neuvedomuje. Je to jedno z mála miest, v ktorom zasahuje jedno pomerne veľké horstvo až takmer na námestie. Veď z Urpína je to do centra mesta cez Hron iba niekoľko sto metrov. Aj preto som v minulosti podpísal petíciu proti plánovanej výstavbe na Urpíne. Ten romantický vrch si treba zachovať v pôvodnom stave s nádhernou kalváriou.

Rodina je dôležitá.

Je, samozrejme. Obdivujem svoju matku. Tá nás viedla k súdržnosti, napriek tomu, že otec zomrel a zostala sama bez prostriedkov. Všetci sme dostali vzdelanie. Najstarší brat Andrej vyštudoval učiteľstvo, ale nebolo to také jednoduché. Po mešťanke robil prijímačky na Učiteľský ústav. Nezobrali ho. Až po rozdelení republiky a vzniku Slovenského štátu sa uvoľnilo miesto. Keď vyštudoval, nastúpil za učiteľa do Sečoviec a za povstania prišiel do Bystrice ako hlásateľ a redaktor do

Slobodného slovenského vysielača. Po obsadení Bystrice Nemcami všetci pracovníci rozhlasu ustúpili do hôr a vybudovali si bunkre pod Jelenskou skalou nad Starými Horami, kde vydávali aj časopis Mor ho. Z Bystrice som chodil za nimi pešo a okrem správ som im nosil karbid, aby si mohli s banickými karbidkami svietiť. Po oslobodení bol brat Andrej aj riaditeľom Slovenského rozhlasu až do roku 1968, keď ho zo známych politických dôvodov odvolali. Brat Ján bol v SNP v skupine Jegorova, ktorá obsadzovala Banskú Bystricu a brat Pavel bol tiež v bunkroch pod Jelenskou skalou. Sestra Mária bola v Bratislave ako úradníčka na Ministerstve národnej obrany a sestra Júlia výborná zdravotná sestra. Ja som zmaturoval na Gymnáziu Andreja Sládkoviča. Už počas štúdia sme chodili do okolitých hôr a nadobúdali sme s kamarátmi vrúcny vzťah k prírode vôbec.

Hrával som aj futbal za Banskú Bystricu, ale najmä účinkoval ako herec v ochotníckom Mestskom divadelnom združení. A to vyústilo, že som išiel na prijímacie skúšky na novozaloženú Vysokú školu múzických umení na odbor herectva. Prijali ma a bol som v prvom ročníku u profesora Andreja Bagara, vynikajúceho slovenského herca, zakladateľa slovenského profesionálneho divadla.

Ja Vás však poznám nielen ako herca a pedagóga, ale aj ako nadšeného priaznivca lesníctva a podniku LESY Slovenskej republiky. Ako si sa dostal k spolupráci s podnikom?

Od mala mám vzťah k horám, k lesom. Už so starou mamou som chodil na maliny, na drevo, ktorým sa kúrilo. Tým sa vlastne aj čistila hora, zbierali sa len sucháre. Na Pánsky diel, Baranovo, Suchý vrch, Urpín, Vartovku, Jamku, to som vybehol len ako na malú túru. Okolie Banskej Bystrice je krásne a mám ho celé schodené. A potom Nízke Tatry a aj Vysoké Tatry. Na týchto túrach som sa stretával s horármi, s lesnými robotníkmi, ale aj robotníkmi, ktoré sadili stromčeky. Pod horou stáli hájovne, tam ma horár pohostil dobrým

kravským mliekom, posedel som s ním a po-debatoval s celou rodinou. Môj veľký priateľ bol horár Adamovič z Brusna. Na Hrbe a Ľubietovskom Vepri som bol vari zo 15-ráz. A tak som sa stretával s výbornými obyčajnými ľuďmi. Napríklad vo vysokých Tatrách som sa vybral sám na Symbolický cintorín, a tam som zastihol chlapcov z Vavrišova, ktorí opravovali chodníky. Ako herca ma poznali, ponúkli slivovicou, a hneď z toho bola aj beseda o televízii a divadle, teda srdečné stretnutie pod Symbolickým cintorínom. Alebo na Slavkovskom štíte mnohí turisti sa čudovali, že cez divadelné prázdniny nie som niekde v Paríži alebo pri mori. Ja som bol aj tam, ale prednosť som dal a dávam slovenskej krajine a jej ľuďom.

Takže nielen Bratislava?

Nie! Stále som sa vracal domov. Raz pred Veľkou nocou, robil som program pre mesto Bratislava a bol tam aj bývalý dlhoročný primátor Laco Martinák. Pýtal sa ma, kde idem na Veľkú noc a ja na to: „Že, no kde... domov, do Bystrice, do hôr.“ „Ako domov?“ hovorí Laco. „Ale veď už koľko rokov si tu? Už by si mohol byť aj tu doma.“

Zobral som si jeho slova k srdcu a prešiel som aj okolie Bratislavy. Aj Karpaty majú svoje čaro. No nie sú to Nízke Tatry.

Vrátim sa k tomu, ako vznikla moja spolupráca s lesníkmi. Raz, už som bol riaditeľom Stredoslovenských divadiel, za mnou prišiel Janko Mičovský, že či by som neprišiel na Deň stromu. Prvý ročník Dňa stromu otváral Laco Chudík a druhý ja. Potom som bol na tejto akcii ešte niekoľkokrát. Bolo aj sympóziom o problémoch ochrany prírody v Štátnej vedeckej knižnici, kde som sa zúčastnil ako herec, recitátor, ale aj ako podporovateľ hôr. Aj výstavu o prvom riaditeľovi štátnych lesov Opletalovi som otváral v budove generálneho riaditeľstva.

Všetko vyvrcholilo v Zámutove na oslavách výročia Odštepného závodu Vranov nad Topľou, kde som získal od riaditeľa závodu Martina Strmeňa aj lesnícku uniformu. Vlastne vtedy iba príslub. Povedal som tam spoločnosti, že ja sa medzi vami cítim ako v montérkach... bol som v čiernom obleku.

Napokon pán riaditeľ Strmeň mi krásnu slávnostnú uniformu doniesol a odovzdal na generálnom riaditeľstve v Banskej Bystrici, keď išiel na súťaž horárov na Donovaloch. Náramne som sa jej potešil, ale bola mi veľká, tak som ju musel vymeniť v predajni Lesník.

Aj som tam zavolať, dohodli sme sa, a tak som sa vybral na cestu. Mičinská 33! Na to nezabudnem! Nevedel som to najšť... ja Bystričan. Aj na tej správnej križovatke som odbočil, ale tam to predsa nemôže byť. V lese. No nebolo mi inak, musel som sa spýtať, čo ja nezvyknem. „A koho hľadáte, pýtali sa...“ „no predajňu Lesník.“ „Jo. To musíte odbočiť, a potom až nakoniec... takmer do lesa.“ Našiel som predajňu, ale to ešte nebolo všetko. Prídem na miesto a všetko rozryté. Kričal

som cez ten rozrytý dvor až kým ma nepočul vrátnik ... „To musíte dookola,“ vraví. „No ani schody nemajú teraz.“

V predajni ma prijali vľúdne, pani mala pri skúšaní trepezlivosť a nakoniec sme vybrali presne takú na mňa, takže všetci obdivujú, akú mi vraj na mieru ušili. Lebo už som v nej účinkoval aj v mojom bratislavskom poetickom divadle, aj pri odhalení pamätnej tabule Petrovi Jilemnickému v Studenej doline, ktorú pripravilo Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. No a teraz 27. októbra vo Vydrovskej doline, keď si generálne riaditeľstvo uctilo pamiatku zahynuvších lesných pracovníkov pri ich ťažkej práci.

Bola to dôstojná spomienka v krásnom prostredí Symbolického cintorína. Keď generálny riaditeľ požiadal o minútu ticha, zručali iba potôčky a jemne šumeli stromy, tak to bola skutočne dojímavá chvíľa venovaná tým, čo sa nevrátili z hôr.

Býval ste vášnivý turista, aké zážitky máte z našich hôr? Ešte stále chodíte na túry?

Pravdaže chodím. Pretože povedané s Hviezdoslavom Tam mŕtvie bôl, už slabnú putá, zrak čistí sa, tlak tlak voľneje i oživujú nádeje.

Pravda, vysokohorské túry si už nemôžem dovoliť, ale na Chopku som bol pred mesiacom a na Suchý vrch chodím pravidelne. Alebo prejdeme s mojou Evkou taký okruh aj do Králik, tam sa zastavíme v krčmičke a slovenská Demänovka nás neminie.

Tá krajina je nádherná, mne moju silu a mladosť hory dávajú. Už len ten pohľad z môjho bytu na Urpín a Chopok dáva silu.

Keď som recitoval Sládkovičovho Detvana... „Stojí vysoká divá Poľana, mať stará ohromných stínov, pod ňou dedina Detvou volaná, mať bujná vysokých synov“ ... Myslel som si, že to dobre nezarecitujem, kým na tu Poľanu nevyjdem. A tak som spravil túru na Poľanu a z Poľany Slovenským Rudohorám cez Ľubietovský Vepor, cez Hrb a dolu do Brusna do kúpeľov a to som urobil dvakrát.

Nikto mi nechce veriť, že som bol napríklad na Gerlachu, ale mám aj certifikát z roku 1988. Ja mám celé Tatry zbehané. Naposledy som bol opäť na Chopku, ale to už lanovkou. Ale dávnejšie, konkrétne v roku 1958, som bol napríklad prvý návštevník práve otvoreného hotela Srdiečko. Keď vtedy začali stavať aj Kosodrevinu, bol som nadšený. Teraz už je tam vďaka lanovkám korzo. Zišiel som tiež napríklad aj Priečne sedlo, Jahňací štít, Rysy.

Keď som išiel na Gerlachovský štít, boli sme dohodnutí so sprievodcom, že vyrazíme o piatej, aby sme boli prvolezci. Hneď za Sliezkym domom je silné stúpanie, a tam sme stretli rodinu s malými deťmi bez sprievodcu... tak ich vrátil naspäť. Vtedy sme zažili aj záchranu Poliakov, ktorí spadli z chodníka. Manévra vrtuľníka sme mali ako na dlani. No zdržalo nás to a dobehúvali nás iné skupiny, Nemci, Česi. Mali sme čo robiť. A to ma sprievodcovia ešte po ceste svedovali, že čo je v tej televízii nové. Hore keď sme vyšli, tak vraj: „Čo? A báseň nebude?“ A tak som tam hore na Gerlachu zarecitoval Mor ho.

*„Zleteli orly z Tatry, tiahnu na podolia,
ponad vysoké hory, ponad rovné polia,
preleteli cez Dunaj, cez tú šírú vodu,
sadli tam za pomedzím slovenského rodu...“*

Až potom mi došlo, že vedľa sedeli Nemci a Mor ho bolo aj heslo Slovenského národného povstania.

No svoj voľný čas som si delil medzi hory, ale aj do zahraničia sme jazdili. Videl som veľa krajín, no Slovensku je jedinečné. Vzťah k horám sa pestoval už od mala, keď naši starí rodičia chodievali do hory na drevo. Pri každej studničke sa umy, hovorievala stará mama. A ja to aj dodržiavam.

Časť týždňa v Bratislave, časť v Banskej Bystrici, prednášky na vysokej škole, účinkovanie v divadle, stretnutia. Ako to zvládnete? Aký je ten zázračný recept na taký aktívny život po osemdesiatke?

Chodím medzi Bratislavou a Banskou Bystricou autom, ale chodím podľa predpisov. Keď je zlé počasie a noc, už som opatrný. Niekedy to inak nejde, no mám pred nocou rešpekt. Ale keď by som prestal jazdiť, do auta už nesadnem. Veľká výhoda je tiež, že mám od bytu do bytu diaľnicu.

No aj cvičím, udržiavam sa. Bez toho sa nedá.

Táto otázka je stále aktuálna, veľa ľudí sa ju pýta. No nie bolo vždy všetko v poriadku. Herec má byť prototyp zdravého človeka, ktorý rozdáva radosť. Keď som bol v sanatóriu po jednej z operácií, stretol ma známy a pýtal sa, že čo tam robím. Neveril, že ja by som mohol byť aj chorý. „Toto ja nemôžem povedať svojej žene, tá ťa má za najzdravšieho slovenského herca.“

Aj dnes sa ma pýtajú ... „a doktor Sova vás liečil?“ Lacovi Chudíkovi, ktorý doktora Sovu hral, aj častokrát písali.

Podelite sa s našimi čitateľmi o nejaký príbeh z Vašej bohatej kariéry?

Raz som bol recitovať v Očovej. No keď som povedal, že začneme Detvanom, vraveli mi, to nemôžeš, veď my sme tu s Detvancami na nože. Napriek tomu som začal:

*„Stojí vysoká divá Poľana,
mať stará ohromných stínov,“
vtedy už sa všetci chystali na najhoršie,
ale ja som pokračoval:
„pod ňou dedina Očovou zvaná...“
Starosta aj organizátori si vydýchli a bol veľký aplauz.*

Sú veci, ktoré Vám na dnešnej spoločnosti prekážajú?

Prednášam kultúru reči a umelecký prednes. Kultúra reči to nie je iba správna výslovnosť, technika vyjadrovania, to je aj otázka myslenia, etiky a estetiky správania sa celkovo. Veď sa pozrime napríklad na vyjadrenia niektorých ľudí v parlamente. To je hrôza. To sú poslanci Národnej rady? Tej Národnej

rady, ktorú založil Štúr, Hurban? A Hurban bol jej prvým predsedom, básnik, spisovateľ. Aj vtedy poslanci búrlivo diskutovali. Ale nikdy nepoužili hrubé slovo.

Do ktorej postavy ste sa vedel vžiť, ktorá Vás najviac oslovila.

Herec by sa mal vedieť vžiť a obľúbiť si každú postavu. Pristupovať k jej stvárneniu veľmi zodpovedne. Tak aj k básni, ktorú recituje. Ja sa tak snažím. Predsa len ostanú niektoré filmy či televízne inscenácie alebo divadelné postavy natrvalo v pamäti ako herca tak aj u diváka. U mňa je to najmä môj prvý film „Štyridsať štyri“ podľa skutočnosti z prvej svetovej vojny, „Stopy na Sitne,“ film z druhej svetovej vojny, televízny seriál pre mládež Rachtólkovia či veľká dramatická divadelná postava v dráme Fiescovu sprisahava-

nie v Janove. A v rozhlase stvárnenie Martina Rázusa a z poézie Sládkovičova Marína.

Stalo sa Vám, že Vám vypadol text?

Mne sa to až tak nestávalo. Sú ale herecká typy, ktoré sa ťažko učia texty. Ale sme iba ľudia a niekedy máme aj svoje súkromné starosti. V divadle sú aj šepkárky, ja som ich nikdy nevyužíval.

Niekedy aj herec zaimprovizuje, potom sa však treba vrátiť do predstavenia. Aj túto schopnosť musí herec mať. Dočolomanský vždy niečo vtipné vymyslel na Silvestra. A obecenstvo to pochopilo a srdečne sa tiež smialo. Ale recitátor je odkázaný len sám na

seba. Ten musí ovládať text na 200 percent.

Je niečo, čo by ste chcel odkázať našim čitateľom?

Špeciálnosť Slovenska je aj v tom, ako sa krajina mení od rovín na západe až po tatranské končiare. Ak Slovensko na niečom stojí, tak stojí na pôde, na horách, lesoch a na vode. Kto ho nepozná, kto nevyšiel z Bratislavy, nevie nič o tejto kráse. Ja som plakal, keď víchrica zožala Tatry, keď som išiel po prvý raz popod Tatry. Mám svoj názor aj na ochranu prírody. Ochrancovia by mali riešiť smetiská a nie lesy. Máme veriť tomu, že

horári nevedia čo majú robiť? Veď už Dekret Matejovie pred 200 rokmi vravel, že človek musí pomáhať lesom. Nemôžem ináč zakončiť len zvolať k horám s Hviezdoslavom:

„Vy k žitiu privediete zas
vy vzkriesite,
vy zotavíte, z jatrivých vyliečíte rán,
v opravdu bratskom cite,
otvoriac rovno dokorán.“

Ďakujem za rozhovor.

Vlastimil Rezek

A predsa rastú... 18. ročník výstavy Huby je za nami

Koniec leta a začiatok jesene je v našich končinách už tradične spojený s hubami. Do lesov za nimi sa vydáva množstvo nadšených hubárov, veď v tomto čase rastú tie najhľadanejšie druhy: „dubáky“, kozáky, bedle, rýdziky či kuriatka. A tie veru nenechajú našinca chladným.

Mykológ Vladimír Kunca vedie mykologickú poradňu.

Prelom septembra a októbra patrí hubám aj v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene. Ak sezóna dovoľí, organizujeme v tomto čase výstavu s názvom síce lakonickým: „Huby“, ale o to bohatšiu obsahom. Jej prvým cieľom je totiž ukázať návštevníkom druhovú pestrosť a krásu húb v našej prírode. Okrem toho sa snažíme aj rozšíriť vedomosti verejnosti o tejto tajuplnej skupine organizmov, pritiahnúť mládež k zberu húb, k aktívnemu tráveniu voľného času v prírode a k jej ochrane – a v neposlednom rade naučiť praktických hubárov bezpečne poznať smrteľné jedovaté druhy húb.

Bohužiaľ, nie každá sezóna sa vydarí. Tá minuloročná nebola vôbec – nebol dážď, neboli huby, nebola ani výstava. Ani tá tohoročná spočiatku nevypadala veľmi nádejne.

No nejaké huby sa v lesoch predsa len nájst dáli, a tak sme sa s elánom pustili do ich zberu – a nakoniec to dopadlo viac ako dobre. Počas zberov sa podarilo nájst a na výstave vystaviť 183 druhov húb. Následne ich ešte doplnila viac ako stovka druhov, ktoré návštevníci priniesli do súťaže, takže nakoniec sme vystavovali 289 druhov húb. Bolo medzi nimi mnoho vyhľadávaných druhov, ako aj niekoľko neobvyklých kúsok, takže sa bolo na čo pozeráť. Celkovo kolekciu vystavovaných húb za tri dni (od 28. do 30.9.2016) videlo viac ako 400 návštevníkov.

Tak ako po iné roky aj tento raz výstavu dopĺňali dve sprievodné podujatia. Prvým bola mykologická poradňa. Aj keď na ňu bola oficiálne vyčlenená iba posledná hodina každého výstavného dňa, naši mykológovia – prof. RNDr. Ján Gáper, CSc. a doc. Ing. Vladimír Kunca, PhD. z Technickej univerzity vo Zvolene a nezávislý odborník Ing. Stanislav Glejdura, PhD. – určovali huby, vysvetľovali a „radili“ denne počas celého trvania výstavy.

Druhou sprievodnou aktivitou bola súťaž „o najväčší počet prinesených druhov húb“. Huby, ktoré súťažiaci priniesli, nielen zaťažili ich súťažné konto, ale ako už bolo spomenuté, mnohé obohatili výstavu – buď ako nové druhy rozšírili kolekciu vystavovaných húb, alebo umožnili aspoň nahradiť vädnuce plodnice čerstvými. Víťazstvo v súťaži si v tomto roku celkom jednoznačne odniesla pani Helena Gondová zo Zvolena ktorá nazbierala 84 druhov a výrazne tak preskočila druhého v poradí, pána Františka Kostku z Tisovca s 37 druhmi, ako aj ďalších súťažiacich. Ako odmenu získala nový hubársky atlas.

Záverom treba skonštatovať, že výstava sa napriek počiatkovej skepse skutočne vydarila. A nám neostáva, než sa tešiť na budúci rok, kedy – dúfajme – bude sezóna aj výstava ešte lepšia ako v tomto roku.

Marek Vanga, LaDM

Svoje príspevky do súťaže „o najväčší počet prinesených druhov húb“ vykladá pani Gondová, neskoršia víťazka súťaže.

Bruselské Vianoce po slovensky

Slovensko bude v tomto roku reprezentovať na bruselskom námestí Grand Place jedľa z Horných Orešian.

Strom pre Brusel vyberali už niekoľko mesiacov naši kolegovia s pracovníkmi ministerstva pôdohospodárstva. Z niekoľkých desiatok ponúknutých stromov nakoniec padla voľba na jedľu z Horných Orešian. Takmer 22 metrov vysoký strom vypílili v pondelok 14. novembra a dorazil do Bruselu po náročnej ceste cez Bratislavu, Brno, Prahu a Plzeň

cez Rozvadov, Nemecko do Belgicka, mal vo štvrtok 17. novembra.

O tom, že nešlo o jednoduchý prevoz svedčia takmer týždňové prípravy, keď bolo potrebné šesťmetrový priemer najnižších vetví zmenšiť na polovicu. Rizikové bolo aj samotné odpílenie a zavesenie stromu na rameno žeriavu. Keď sa po odpílení ozvalo praskanie z miest, kde bol strom uchytený, viacerí lesníci uskakovali, iní sa modlili, aby sa neodlomil vrchol, iba novinári spokojne fotili a natáčali.

Strom síce vyberali pracovníci podniku, no vyrástol na súkromnom pozemku. Jedľu pre Brusel darovala rodina Horváthovcov z Horných Orešian, strom rástol v blízkosti ich domu, ale svojou veľkosťou už začínal byť nebezpečný.

Jedľa rástla neďaleko pôvodnej lesnej železničky a letného sídla grófa Pálfyho – tzv. vilky. Za čias rozkvetu chemickej výroby v tejto lokalite bola na tomto mieste postavená jednoduchá budova slúžiaca ako škôlka pre deti. Bol tu detský kolotoč, hojdačky či šmýkačka.

Kolegovia z OZ Smolenice zaistili spílenie, žeriav, naloženie a stiahnutie stromu na požadované rozmery. „Má dobrý tvar, mohutnú korunu a požadovanú výšku,“ povedal o slovenskom reprezentantovi v Bruseli generálny riaditeľ LESOV SR, š. p. Marian Staník. Na hlavnom námestí v Bruseli, kde bude pripomínať slovenské predsedníctvo v rade Európy majú vianočný strom z Horných Orešian rozsvietiť 25. novembra.

-vr-

Krušné hory – jedno pohorie, dva prístupy k lesu i zveri

Pro Silva Bohemica, pobočný spolok Českej lesníckej spoločnosti a mesto Boží Dar usporiadali v dňoch 6.-7.10.2016 exkurziu na tému Krušné hory – jedno pohorie, dva prístupy k lesu i zveri. LESY Slovenskej republiky, štátny podnik reprezentovali zástupcovia Odštepného závodu Prievidza, ktorí dostali pozvánku na túto akciu ako vďaka za usporiadanie seminára na LS Duchonka pre zástupcov z Čiech v júni tohto roku.

V Krušných horách na obidvoch stranách štátnej hranice je veľmi rozvinuté neholorubné hospodárenie v lese, ale s veľmi rozdielnym výsledkom. Na českej strane sa líšia predstavy o stavoch zveri medzi vlastníckmi lesov a poľnohospodárskej pôdy, ktorí požadujú razantné zníženie stavov zveri a medzi poľovníkmi. Dlhotrvalé problémy sa môžu riešiť podmienkami, ktoré obmedzí zákon alebo vzájomnou toleranciou a zhodou pri stanovení základných princípov pre požadovaný stav prostredia. Inšpirácia by sa mohla nájsť na nemeckej strane, kde rovnováhu udržuje štátny podnik, les sa intenzívne obnovuje listnatými drevinami a jedľou, poľovníctvo je prístupné širokému okruhu ľudí a nenastávajú rozpory medzi vlastníckmi a poľovníkmi.

Česká pobočka Pro Silva má už viac ako 20 rokov a je najväčším spolkom v rámci ČLS s približne 150 členmi. Má jasnú predstavu o konečnom ideálnom stave porastov, dosiahnutie ktorého však presahuje „služobný“ vek lesníkov, preto je ich snahou odovzdať les pokračovateľom v čo najlepšom stave, aby mohli pokračovať v čo najoptimálnejšom – neholorubnom hospodárení v rôznych druhových zmiešaných porastoch. Dlhodobým a negatívnym faktorom správneho obhospodarovania lesov sú vysoké stavy zveri, ktoré výrazne ovplyvňujú zdravotný stav a štruktúru lesov. Tento rok sa mal stať

v Českej republike významným medzníkom v českom poľovníctve, a tým aj v českom lesníctve. To bol aj dôvod usporiadania exkurzie, kde sme sa dozvedeli, že plánované zmeny sa v novej zákonnej úprave nakoniec neuskutočnili. Napriek tomu hlavnou úlohou českej Pro Silvy zostáva snaha o úpravu legislatívy pre lepšie uplatnenie neholorubných postupov.

Prvý poldeň exkurzie bol venovaný prednáškam, ktoré účastníkov oboznámili s možnosťami, výsledkami i problémami v lesnom hospodárení vo vzťahu k stavom zveri.

Prvú prednášku týkajúcu sa klimatických zmien a dosiahnutia vyváženého stavu medzi lesom a zverou prezentoval Milan Hron, predseda Pro Silva Bohemica. Klimatické zmeny nepočkajú a najviac ohrozenou drevinou sa stáva smrek, ktorého zastúpenie postupne klesá a po roku 2070 bude predstavovať len 34 % z rozlohy na prelome storočí. Je povinnosťou nás lesníkov prispôbiť sa tejto zmene a premyslieť možnosti pestovania smreka zmiešaním s inými drevinami tak, aby sa smrek dokázal vysporiadať nielen so zmenou klímy, ale aj s tlakom zveri v lesných porastoch.

Priamo vplyvu zveri na lesný ekosystém Krušných hôr sa venoval Miroslav Sloup z ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Plzeň. Zhodnotil, že lesné porasty v Krušných horách boli vždy pod silným tlakom abiotických a biotických činiteľov, vplyv jelenej zveri je dokonca limitujúcim faktorom pestovania lesa viac ako polstoročie. Vzťah medzi lesom a zverou je hľadáním vyváženej rovnováhy medzi jednotlivými prvkami ekosystému a jeho užitočnými funkciami. Prax uprednostňuje stanovenie „únosného“ stavu zveri, kde sa početnosť zveri zaistí primeraným poľovníckym hospodárením, pri ktorom nebude dochádzať k netolerovateľnému poškodzovaniu prostredia a hospodárskych zámerov vlastníka. Z ekonomického hľadiska sú škody zverou vtedy únosné, pokiaľ významne neobmedzujú vlastníka lesa pri plnení jeho hospodárskeho zámeru. Legislatívny predpis Ministerstva životného prostredia a Ministerstva poľnohospodárstva v Českej republike považuje za hospodársky únosnú hustotu zveri stav, keď sa hlavné dreviny typické pre dané stanovište zmladzujú spravidla bez ochranných opatrení. Podľa pravidiel Saských lesov predstavuje únosný stav 1 % jedincov poškodených lúpaním a 20 % obhryzom. ÚHÚL v Čechách vykazuje poškodenie terminálu obhryzom na približne 30 % jedincov, lúpaním a ohryzom na okolo 30 % z celkového počtu ošetrovaných jedincov. V sledovanej časti Krušných hôr bola celková škoda vzniknutá zverou stanovená na 170.000 Kč na ha lesa za priemernú rubnú dobu 120 rokov.

Problémom sú stavy zveri. Sloup uviedol, že sčítaný stav zveri predstavoval dvoj až trojnásobok normovaných stavov a v nasledujúcom roku sa sčítaný stav nezmenil. Skonštatoval, že je neuveriteľné, ako sa

môže uloviť ďaleko viac ako je sčítaný stav a v ďalšom roku zase zostane stav v podstate rovnaký! Podľa spätného prepočtu stavy jeleňa lesného v Krušných horách prekračovali štvor- až šesťnásobne normované stavy. ÚHÚL vypracoval doporučená na riešenie vplyvu zveri. Problematikou vzťahu medzi lesom a zverou sa zaoberal aj vládou schválený „Národný lesnícky program II“, ktorý navrhoval nový systém stanovenia výšky lovu, vychádzajúci zo zisteného stavu lesa. Cieľom bolo pripraviť novelu vyhlášky o spôsobe výpočtu výšky škody, spracovať novú koncepciu poľovníctva v Čechách a pripraviť zmenu zákona o poľovníctve. Poľovníctvo vyžaduje riadenú a koordinovanú činnosť s maximálnou odbornosťou a dostatkom právomocí.

Prednáška zástupcu Štátnych lesov Saska Dirka Eisenhauera o systéme prevádzkovania poľovníctva v štátnom podniku

Staatsbetrieb Sachsenforst bola prevapením, odznela v slovenskom jazyku vďaka jeho štúdiu lesníctva vo Zvolene. V pestovaní lesa prechádzajú od rovnovekých smrekových monokultúr k stanovištne vhodným lesom. Do pestovateľskej činnosti investujú 12-14 miliónov eur ročne, najmä do podsadieb a ochrane kultúr proti zveri, ktorá je limitujúcim faktorom. Systém, ktorý majú zavedený v poľovníctve od roku 2012 je prepracovaný a funguje na nemeckej precíznosti. Hlavná zásada: Lov je v prvom rade výkon pre sústavné a nepretržité obhospodarovanie štátnych lesov. Lov a poľovníctvo samotné je SLUŽBA LESU. Komerčný lov je možný len v prípade, ak je podradený ekologickým a pestovateľským zámerom. Aby bolo možné presadiť tento zámer, všetky štátne revíry si v Saských štátnych lesoch poľovnícky obhospodarujú sami.

Prezentáciu o úspešnej tvorbe zmiešaných lesných porastov prostredníctvom dôslednej poľovníckej stratégie uviedol Stephan Schusser zo Štátnych lesov Saska, lesnej správy Eibenstock, ktorá hospodári na ploche 26.215 ha. Informoval o organizácii u štátnych lesov v Nemecku a o stave lesa pred rokom 1990, kedy sa obnovovalo iba smrekom, využívali iba holorubný hospodársky spôsob, lesná pôda bola bez bylinnej vegetácie a bez krov, žiadna prirodzená obnova neexistovala, lov s hosťami bol prioritou a stav jelenej zveri predstavoval 8 ks/100 ha. Takéto štrukturálne chudobné ihličnaté lesy v Sasku nezdopovedali požiadavkám

spoločnosti, stav pôdy sa zhoršoval, znížila sa ochrana lesa pred povodňami, zhoršila sa kvalita pitnej vody a rástlo riziko klimatickej zmeny. Uvedomili si, že drevinou, ktorá by zmeny mohla ustáť, je jedľa biela. Cieľom lesnej správy sa tak stalo vytvorenie stabilných a výnosovo bohatých zmiešaných porastov v lese trvalo tvorivom, ktorý sa prispôsobí klimatickým zmenám, zabezpečenie prirodzenej obnovy a zvýšenie biodiverzity. Najväčšou výzvou bolo zároveň udržať vitálnu populáciu zveri v udržateľnom prostredí, a to všetko sa im naozaj podarilo. Stav jelenej zveri v súčasnosti predstavuje 2 ks/100 ha.

Hlavnou myšlienkou sa stalo tvrdenie: Aby les mohol udržateľne zarábať peniaze, je potrebné profesionálne a dôsledné prevádzkovanie poľovníctva. Prijali opatrenia, ktorými to dosiahli, a to: žiadny nájom, lov len v réžii vlastných poľovníkov, systém prémie pre úspešných lovcov, zrušenie privilégií lovu pri výročiach, zredukovali poplatkov lovcov a zriadili odstrel cez cieľové dohody. Poľovníctvo je služba pre pestovanie

spracovávali náhodnú ťažbu a podsadbou dopĺňali preriedené porasty. Po roku 2002 sa prihlásili k princípom Pro Silvy: ťažiť jednotlivé stromy výberným princípom, maximálne využiť prirodzenú obnovu, pestovať zmiešané porasty pôvodných drevín, podporiť biodiverzitu. Ich ekonomickým cieľom je dosiahnutie maximálneho využitia prirodzených procesov. Ich víziou je stabilný les, štrukturovaný, zmiešaný horský les prirodzenej drevinovej skladby atraktívny pre turistov. Cieľom je maximálne vekovo rozmanitý les so zastúpením drevín prirodzenej drevinovej skladby v množstve zaistujúcom ich prirodzenú obnovu pripravený na klimatickú zmenu. V súčasnej drevinovej skladbe takmer 90 % tvorí SM, v prirodzenej drevinovej skladbe by mal tvoriť SM 72 %, JD 12 %, KS 8 %, BK 6 %, JB a BR po 1 %. Cieľom je dosiahnuť dostatočné zastúpenie melioračných spevňovacích drevín pre prirodzenú obnovu v ďalšej generácii. Picura potvrdil, že stavy raticovej zveri sú veľmi vysoké bez optimistického výhľadu na systémové riešenie problému. Trvalá individuálna ochrana

výberkového lesa. Výhľadovo v ňom budú ťažiť len prírastok 35 m³/h so zameraním na silné a poškodené stromy. Oplôtky z rokov 2004-2007 boli odstránené a v roku 2016 nahradené individuálnou ochranou v počte 300 ks/ha, chránia dreviny JD, JR, JV, BK. Problémy majú s lúpaním smrekových mladín na minerálnych pôdach. Pri prvej prerezávke preto používajú oväzovanie čečinou, v druhej prerezávke odstraňujú iba lúpaním poškodené jedince. Uväzovanie po skúsenostiach negatívne ovplyvňuje stabilitu, zarástá a je potrebné ho časom odstrániť, nie je tu nádej na produkciu guľatiny. Preto iný SM porast v štádiu mladiny rozčleňujú linkami, vyvetvujú a natierajú prípravkom recervinom v množstve 0,5 kg/strom a ošetrí 100 ks/ha.

Úplne iná situácia a riešenie problémov súvisiace s klimatickými zmenami a so stavom zveri sú na opačnej strane Krušných hôr v Nemecku. Situácia, ktorá bola predstavená na prednáškach, bola aj skutočná v lese. Pre nás bolo neuveriteľné vidieť neochránené mladé jedle, vitálne a nepoškodené zverou. Keď sa zamyslíme, že pred cca 30 rokmi boli v Nemecku typické holoruby s následnou umelou obnovou lesa, tak je to obrovský posun v myslení ľudí, ktorí sa zaoberajú možnosťami obnovy lesných porastov tak, aby boli schopné zvládnuť klimatické zmeny. SM v hornej etáži je doplnený podsadbou JD, v ktorej vidia budúcnosť. Cieľová predstava štruktúry lesa trvalo udržateľného je vo vytvorení etážových porastov, v hornej i dolnej etáži so SM, BK a JD, v ktorom by priebežnou ťažbou udržali dynamiku a štruktúru lesného ekosystému. Zároveň sa snažia plniť ciele ochrany prírody, udržať porastovú klímu a vodoochrannú funkciu lesa, čo sa najlepšie podarí len pri lese trvalo tvorivom.

Veľmi dobré skúsenosti majú nielen s podsadbou porastov, ale aj so sejbou, ktorej predchádza príprava plochy. Semeno jedle získavajú nákupom najmä z Čiech a Slovenskej republiky, lebo vďaka genetike a kontinentálnej klímy je tam väčšia pravdepodobnosť do budúcnosti, že takéto porasty sa lepšie prispôbia zmenám klímy, najmä suchým periódam počas vegetácie. Na škody zverou sa upriamili v minulosti a systém, ktorý nám predstavili v prednáškach prináša ovocie. Porasty, ktoré nám ukázali sú zdravé lesné porasty bez škôd zverou.

Problematika škôd zverou, stavov zveri vo vzťahu k lesu a k lesníctvu je totožná so Slovenskom. V Nemeckých štátnych lesoch a v lesoch mesta Boží Dar na rozdiel od Slovenska našli riešenie. Súlad medzi obhospodarovaním lesa a poľníckym hospodárením je možný iba pri primeraných a únosných stavoch zveri, ktoré vie zabezpečiť vlastník tým, že hospodári v lese aj v poľovníctve trvale udržateľným spôsobom. Nájde správnu cestu a súlad aj my na Slovensku?

Petra Jankejevová, OZ Prievidza

lesa a nie predmet obchodu. Nezabudli, že poľovníctvo je spoločenskou záležitosťou, preto majú dobrú poľovnícku štruktúru, stavajú chaty, lovia spoločne a využívajú obdobia aktivity u zveri. Čo sa týka starostlivosti o zver, zastavili kŕmenie a vniadia len jablkovými výliskami a malým množstvom ovsa do troch kilogramov. Podporujú chov loveckých psov, priebežné vzdelávanie a tréningy strelby. Hovoria, že nemajú recept, ale v prvom rade dôslednosť a ovládanie remesla zabezpečia rovnováhu medzi stavom lesa a stavmi zveri.

Poslednú prednášku o prechode k neholorubnému hospodáreniu v oblastiach s tlakom jelenej zveri v Lesoch mesta Boží Dar prezentoval Karel Picura. Hospodária na výmere 444,95 ha od roku 2001 v nadmorskej výške 960-1115 m n. m.. Les ohrozujú viaceré činitele: vietor, sneh, námraza, zver, na rašelinách sucho, podkôrný hmyz v bezzásahovom území. V rámci stratégie v obecných lesoch do roku 2001 doznievala podkôrníková kalamita, obnovovali holiny,

je drahá, približne 300 Kč/ks a je vhodná len pre nízke percento melioračných drevín s osvedčeným počtom cca 100 ks/ha, chcú dosiahnuť min. 10 % podiel takýchto drevín v dospelom poraste. Čo sa týka ochrany proti lúpaniu, jedná sa o malý počet jedincov v množstve cca 60 ks/ha. Obalovanie vetvami negatívne ovplyvňuje statiku stromu a sú nutné ďalšie náklady na odstránenie. Náter je drahý s neistým výsledkom, preto cieľom sú silné prerezávky spojené s rozčleňovaním porastov. Poľovníctvo považujú za službu ako každú inú, je potrebné ju plánovať, plniť, kontrolovať a platiť. Vďaka vekovej skladbe dochádza k masívnemu znehodnocovaniu investícií do zalesňovania a ochrany kultúr z minulých rokov a nedá sa efektívne reagovať na klimatickú zmenu.

V poobedňajších hodinách sa prezentovali Lesy mesta Boží Dar terénnymi ukázkami, ktoré na piatich stanovištiach ukázali postupnú víziu cieľového stavu. Porast slúžiaci ako predloha k tejto vízii má krivku zastúpenia hrúbkových početností blížiacu sa krivke

Vývoj lesného hospodárstva a lesníckeho školstva na počiatku nového storočia (20. časť)

Študijná základina grófa Jána Pálffyho

Školskú študijnú základinu grófa Jána Pálffyho st. z Erdóodu pre chlapcov z rodín strednej triedy, ktorí sú na to odkázaní, založil fundačnou listinou 23.2.1902. Odkázal ňou časť svojho majetku v Častej a okolí vo výmere 6 486 katastrálnych jutár, 750 š. siah, s tým, že základina bude pod najvyššou mocou Ministerstva kultu a vyučovania. Majetok základiny prevzalo v roku 1908 verejno-základinné oddelenie Ministerstva kultúry a školstva v Budapešti a spravovalo ho s ostatnými fondmi a základinami cirkevného a štátneho charakteru.

Po štátnom prevrate roku 1918 prechodne spravoval základinu až do roku 1924 Referát Ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave, neskôr Ministerstvo školstva a národnej osvety v Prahe. Technickú správu vykonávalo v rokoch 1935-1938 Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Hodoníne. K lesnej správe uvedenej základiny v Častej patrila aj parná gátová píla v obci Píla. V roku 1939-40 bola postavená nová budova pre polesného na Píle, v roku 1942 horáreň na Papierničke, od základov prestavali tiež horáreň na Sklených Hutiach.

Realizácia projektu zalesnenia Podlavických výmoľov

Podlavické výmole sú názorným učebnicovým príkladom premeny lesnej pôdy na

poľnohospodársku a jej následného erózieho obnaženia pastvou až k neplodnému stavu. Už v roku 1895 banskobystriický hlavný súdny nariadil podlavickým urbarialistom spustnúť plochy v rozsahu 46 ha zalesniť. Urbarialisti sa pokúšali s malým úspechom plochy zalesňovať už od roku 1896, ale dostavili sa len dieľcie výsledky. Práce od roku 1898 viedol Emil Vaitzik. Lesný inšpektorát preto dal vypracovať projekt na viazanie a zalesnenie tejto extrémnej lokality. Pozemok sa stal erárnym. S realizáciou projektu sa začalo v roku 1902, pôda a výmole boli viazané plôtikovými terasami, prútenými stupňami, do ktorých sa navážala zemina a vysádzali sadenice. Práce trvali do roku 1908, ale aj v nasledujúcich rokoch sa sadby dopĺňali, lebo tu bola nízka ujatnosť sadeníc. Vysádzal sa agát biely, borovica čierna i sosna, smrekovec opadávy, jedľa, vrba, jelša, javor a iné dreviny. Náklady na zalesňovanie tejto lokality prevýšili hodnotu pozemku niekoľkonásobne, ale výsledok bol mimo-

konskú železnicu. Celá dĺžka elektrifikovanej trate bola v najdlhšie prevádzkovom období 28 km.

Majiteľom a prevádzkovateľom elektrárne boli bývalé Uhorské kráľovské lesy. Hydroelektrárne bola v prevádzke 60 rokov, ale po neúspešných pokusoch napojiť generátory na verejnú sieť prestali v roku 1964 unikátne turbíny vyrábať elektrickú energiu. Postupne chátrala nielen budova, ale aj prívodný kanál a ostatné zariadenia. V roku 1990 bola elektrárne vydražená súkromnou spoločnosťou Elektrik Bobák z Popradu, ktorá previedla rozsiahlu rekonštrukciu prívodného kanála, zdrže nad hydroelektrárnou i samotnej budovy hydroelektrárne. Po 30-ročnej prestávke opäť rozkrútili pôvodné, zrekonštruované Francisove turbíny z roku 1904, a hydroelektrárne začala dodávať elektrický prúd do verejnej siete. Hydroelektrárne je národnou kultúrnou pamiatkou a je súčasťou významných lesníckych miest na Slovensku.

Elektr.železnica v Ľubochni - počiatok výstavby r. 1903

riadny. Podlavické výmole ako výsledok umu našich lesníkov boli zaradené do zoznamu významných lesníckych miest na Slovensku.

Hydroelektrárne a elektrifikovaná lesná železnica v Ľubochni

S výstavbou komplexu elektrickej lesnej železnice a hydroelektrárne v Ľubochni sa začalo v roku 1903 a už o rok neskôr sa trať sprevádzkovala. Zariadenie hydroelektrárne dodala maďarská firma Ganz z Budapešti a tvorili ju Francisove turbíny a trojfázové alternátory. Trať začínala pri železničnej stanici v Ľubochni pri sklade dreva, pokračovala Ľubochnianskou dolinou v dĺžke takmer 20 km až po Vyšný Tajch. Od roku 1921 bola na trati povolená aj preprava osôb. Slúžila lesnej prevádzke až do roku 1966, keby bola prevádzka na nej zrušená. Elektrickú energiu dodávala lesnej železnici hydroelektrárne, postavená na dolnom toku Ľubochnianky pri bývalom depe.

Trať medzi obcou Ľubochňa a neskôr až na lokalitu Močidlá vymenila doterajšiu

Vysoká škola banská a lesnícka v Banskej Štiavnici

(Selmecebányai M. kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola)

V r. 1904, na základe požiadavky doby a panovníkovho rozhodnutia bola Banská a lesnícka akadémia premenovaná na Vysokú školu banskú a lesnícku v Banskej Štiavnici, pričom sa nezmenili študijné podmienky, ale sa rozšíril učebný plán a pribudli niektoré nové predmety. Štúdiom sa rozšírilo z trojročného a štvorročného na výlučne štvorročné.

Vysoká škola mala štyri inžinierske odbory: bankský, kovohutný, železohutný a lesnícky. Vzniklo dvadsať katedier, z toho šesť bolo spoločných, osem bansko-hutníckych a šesť lesníckych.

Matematika – Otto Schwartz

Deskriptívna geometria – Ladislav Fodor

Mechanika a strojnictvo – Anton Kövessi

Fyzika a elektrotechnika – Gejza Boleman

Staviteľstvo – Eugen Sobó

Rolník - vydanie aj pre lesných hospodárov -1902

Podlavické výmole-spevňovanie a zalesňovanie - po roku 1902

Právo – Vojtech Bartha

Tým sa vysoká škola definitívne zaradila medzi vysoké školy technického smeru.

Počet lesníckych katedier sa rozšíril z pôvodných troch na šesť:

Katedra lesníckej chémie – Gregor Benze

Katedra lesníckej botaniky – František Kövessi

Katedra pestovania lesov – Eugen Vadas
Katedra zariadenia lesov – Ľudevít Fekete

Katedra lesnej ťažby a využitia dreva – Karol Téglás

Katedra lesníckej geodézie a lesnej dopravy – Alexander Jankó

Miesto prvého rektora vysokej školy podľa nového štatútu (főiskolai rektor) zaujal v roku 1904 Maximilián Hermann. Tajomníkom vysokej školy bol od roku 1905 Jozef Podhorský, ktorý bol súčasne aj zapisovateľom vysokoškolskej rady a dozorcjom knižnice.

Z tohto obdobia už máme podrobné informácie i písomné archívne zmienky o fungovaní jednotlivých katedier a ich personálnom vybavení až do zániku vysokej školy v roku 1918 a jej presťahovania (1919) do Šopronu.

V tomto období sa už vysoká škola stávala stále častejšie predmetom diskusií o jej presťahovaní k rušnejším a priemyselnejším častiam Uhorska. Zaujímavé bolo, že to bol práve profesorský zbor, ktorý tieto iniciatívy vykonával. Prvý takýto vážnejší pokus inicioval profesorský zbor v roku 1905, zrejme si uvedomovali svoje spoločenské postavenie a význam školy. Banská Štiavnica strácala svoje kedysi významné postavenie, bola mimo hlavných dopravných ťahov, baníctvo

bolo už len zašlou slávou, zaostávala kultúrne i spoločensky. Ako zámienka na presťahovanie boli uvádzané neudržateľné hygienické a zdravotné pomery, sociálne, kultúrne, organizačné dôvody, drsné podnebie mesta, jeho neprístupnosť, zlé dopravné napojenie a vzdialenosť od praktického života a vedecských kruhov. Profesorský zbor vypracoval podrobné memorandum, ktoré bolo predložené krajinským spolkom baníckym, hutníckym i lesníckym. Všeobecne sa navrhovalo, aby sa vysoká škola presťahovala do Budapešti. Memorandum vyvolalo prudkú protireakciu mesta Banská Štiavnica. Zaujímavé bolo, že Krajinský spolk banícky a hutnícky s memorandumom nesúhlasil, trval na tom, že Banská Štiavnica je vhodná pre vysokú školu. Naopak, Krajinský spolk lesnícky návrh podporoval. Uhorská vláda tento návrh však neakceptovala, a tak vysoká škola ostala v Banskej Štiavnici. Tým sa to ale neskončilo, profesori a odborníci podobné návrhy podávali naďalej i v priebehu prvej svetovej vojny.

Profesori lesníctva v roku 1906 zostavili nové memorandum nielen na premiestnenie školy do Budapešti, ale aj na jej odčlenenie od baníctva a hutníctva a predložili ho Ministerstvu pôdohospodárstva.

Vysoká škola banská a lesnícka v Banskej Štiavnici, v novej organizačnej štruktúre od roku 1904 až do jej zániku v roku 1919 podliehala uhorskému Ministerstvu financií, Lesnícky odbor súčasne aj Ministerstvu pôdohospodárstva v Budapešti.

V októbri 1906 odchádza do dôchodku jeden z najdlhšie pôsobiacich profesorov na Akadémii – Ľudovít Fekete, ktorý tu pôsobil 40 rokov. Bol autorom množstva odborných prác. Zomrel roku 1916 v Banskej Štiavnici, kde je aj pochovaný. Jeho nástupcom sa stáva Gejza Muzsnay, rodák z Keresedu v Aradskej župe, absolvent Lesníckeho od-

boru banskoštiavnickej Akadémie z roku 1866. Pôsobil na Lesnom úrade v Žarnovici a na Ministerstve pôdohospodárstva v Budapešti.

Prevádzkové miesta v služobnej lesníckej praxi boli preplnené početnými absolventmi Akadémie z 80. a 90. rokov, a tak sa stalo, že klesol záujem o lesnícke štúdium. Ročník 1906/1907 museli vynechať pre nedostatok uchádzačov o lesnícke štúdium, preto v roku 1910 nemala vysoká škola ani jedného lesníckeho absolventa. Tento výpadok však trval len krátko, vzápätí sa opäť záujem o štúdium podstatne zvýšil. Priemerný ročný počet zapísaných poslucháčov na Lesníckom odbore sa pohyboval okolo sto.

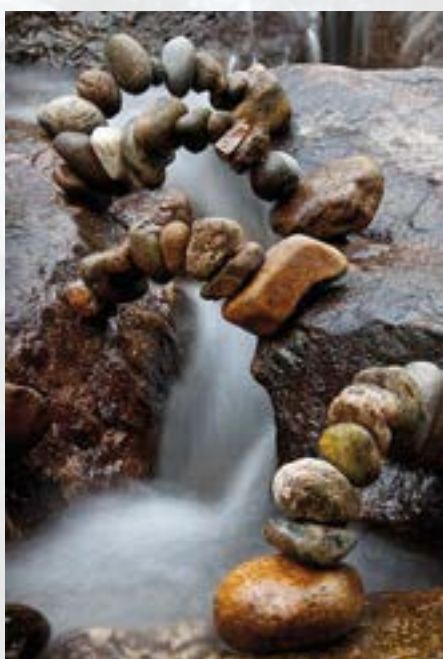
V rokoch 1911-1914 postavili pre Ústrednú lesnícku výskumnú stanicu v Banskej Štiavnici pod Kalváriou novú budovu, ktorá sa osamostatnila, naďalej však spolupracovala s Lesníckym odborom školy.

V roku 1914 sa rektorom vysokej školy stal profesor lesnej ťažby a spracovania dreva prof. Ing. Móric Krippel (1867-1945). Po vypuknutí I. svetovej vojny správa školy musela čeliť rôznym ťažkostiam, vyvolaným najmä odchodom mnohých pedagógov i študentov k vojenským útvarom.

V roku 1916 zvolili za rektora školy Antona Kóvesiho (1876-1961)

V roku 1917 vysokoškolská rada znovu schválila obširny pamätný spis ministrovi pôdohospodárstva s požiadavkou, aby sa škola pričlenila k Technickej univerzite v Budapešti. Túto požiadavku opäť podporil Krajinský lesnícky spolk. Ďalšie kroky v tejto veci však už neboli potrebné, vyriešil ich politický vývoj a zánik monarchie.

Viliam Stockmann
(Úryvok z autorom vydanéj publikácie „Dejiny lesníctva na Slovensku“)

Balansujúce skaly

Rock Stacking & Balancing je druh umenia, v ktorom umelci vytvárajú abstraktné útvary zo skál, kameňov alebo balvanov pomocou stohovania. Stohovanie predstavuje súbor rôznych techník kladenia skál na seba bez toho aby tieto boli spájané pomocou lepidla alebo iného spojovacieho materiálu. Využívajú sa zákonitosti gravitácie, ktorá jednotlivé kamene udrží pokope.

Tomuto umeniu prepadli viacerí umelci, pre mnohých z nich má ukladanie „balansujúcich kameňov“ meditatívny účinok. S jednoduchými skalnými vežičkami sa môžeme stretnúť aj v slovenských veľhorách. Stohovaním sa dajú vzájomne umiestniť veľmi malé alebo dokonca gigantické útvary.

Medzi svetovo známymi majstrami „balansujúcich kameňov“ sa iste nestráti Michael Grab, či Peter Juhl. A čo týmto umelcom prináša toto umenie a ako vytvoriť obrazce, ktoré mnohým z nás vyrážajú dych?

„Balancing Rocks je zručnosť, ktorú sa dokáže naučiť väčšina ľudí. Moja lekcia je stručná, no aj s jej pomocou sa ľahko môže stať, že získate vášeň na celý život. Je lákavé zobrať niekoľko skál a postaviť ich na seba tak, že budú na prvý pohľad odporovať gravitácii. No ak máte príliš skoro veľké očakávania, bude vaše nadšenie viesť skôr k frustrácii, ako k uspokojeniu. Je oveľa lepšie začať s dvoma, maximálne s tromi skalami a vaše prvé diela vôbec nemusia mať eleganciu. Stačí ak pridáte na to, ako to všetko funguje,“ vysvetľuje ako začať s týmto umením Peter Juhl. „V podstate stačí, ak si predstavíte tri skaly ako tri prírodné body. Určenie rovnovážnych bodov však naozaj vyžaduje skúsenosť a nekonečné more trpezlivosti. Prvý bod môže tvoriť prírodná drážka na základnej skale, alebo nejaká nerovnomernosť, či prasklina. No ani to samozrejme nezabezpečí, že druhá skala vám bude na tej prvej stáť bez pohybu. Musíte teda na nej hľadať bod číslo dva. Tam postavíte ďalšiu skalú. Jemne ňou manipulujete, otáčate s ňou a posúvate, kým necítite žiaden odpor, ktorý by znamenal spadnutie. Nehľadáte len ťažisko, ale sústavu ťažísk...“, dopĺňa jeho úvodné slová Michael Grab.

Ak vám toto umenie učarovalo, možno čoskoro aj Vás preslávia „balansujúce kamene“.

-as-

Z kolekcie nových zbierok múzea

Bližiaci sa koniec roka umožňuje pracovníkom Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene bilancovať svoju činnosť v oblasti akvizície zbierkových predmetov. Zasadnutie Komisie na tvorbu zbierok sa uskutočnilo 13. apríla 2016. Jej členovia – Želmíra Šípková, Ľubica Miľanová, Veronika Šebíková, Július Burkovský, Mária Čelková, Tatiana Figurová, Ladislav Klíma, Mária Rošková a Eva Švajdová posudzovali spolu 165 predmetov a rozhodovali o tom, ktoré z nich sa stanú súčasťou fondu múzea. Mimoriadne ich zaujal zrkadlový relaskop so štandardnou škálou v koženom puzdre s popruhom na upnutie na telo z Lesoprojektu v Solivare. Datovaný je približne do polovice 20. storočia. Komisia ocenila jedinečnosť a zachovalosť tejto lesníckej pomôcky, ktorá meria dendrometrické veličiny lesného porastu. K cenným predmetom patrí skladacia porastová mapa Správy Štátnych lesov Krám z r. 1933. K lesníckym zbierkam pribudne aj sako z lesníckej uniformy Vojenských lesov a majetkov z r. 1960-63. K ambíciám múzea patrí postupná kompletizácia lesníckych uniforiem používaných na území Slovenska. Je to však beh na veľmi dlhý trati, preto privítame každú aktivitu v radoch kolegov lesníkov, ktorá pomôže doplniť túto zbierku. Lesnícke zbierky obohatí aj model sprístupnenia lesa na Lesnom závode Betliar, ktorý poskytla múzeu Lesnícka fakulta Technickej univerzity Zvolen.

Ručná kalkulačka Original Odhner z Lesnej správy Havran (bývalé polesie Krupina) z prvej polovice 60. rokov 20. storočia

Výber z predmetov mapujúcich lesníctvo na Slovensku ukončíme darom Vlastislava Danička – ručnou kalkulačkou Original Odhner, ktorú jej majiteľ používal po svojom nástupe na Lesnú správu Havran (bývalé polesie Krupina) v prvej polovici 60. rokov 20. storočia. Relatívne ťažká, ale nevelká kovová kalkulačka

ka bola vyrobená vo Švédsku a v tom čase to bol, okrem ruských drevených počítadiel – sčotov - jediný počítací stroj na lesnej správe.

V tohtoročnej ponuke, ktorú odborní pracovníci múzea predložili komisii na posúdenie bola aj kolekcia vzácných fotografií zo 7. júla 1934, kedy sa na Sliači konali Národopisné slávnosti stredoslovenské. Čierno-biele fotografie sú jedinečným dokumentom o vystúpení nositeľov, v tom čase ešte autentického folklóru z Ábelovej, Bacúchu, Banskej Štiavnice, Čierneho Balogu, Dobrej Nivy, Heľpy, Ostrej Lúky, Pohorelej, Rejdovej, Detvy a Poník. Kolekciu dopĺňajú pohľadnice, programové letáky a výstrižky článkov, ktoré boli o slávnostiach v tom čase publikované.

Štruktúra každoročnej ponuky potenciálnych múzejných zbierkových predmetov sa mení. Raz prevažujú predmety s charakterom lesníckym, inokedy komisia zhodnotí predmety, ktoré obohatia počtom i kvalitou drevársku zbierku, prípadne historickú, etnografickú, archeologickú či ďalšie zbierky vo fonde múzea. Výber z tohtoročnej akvizície uzavrieme ponukou obrazu Svätá Anna vyučuje Máriu, ktorý pochádza z rímsko-katolíckej fary na Sliači a vlastnil ho Jozefa Kačka (1865-1938), významný predstaviteľ národno-emancipačného zápasu Slovákov, ktorého kúpu komisia odporúčala, a ktorý sa stane súčasťou historickej zbierky múzea. Na záver už len dodáme, že komisia navrhla do zbierok múzea spolu 164 predmetov v celkovej hodnote 3471 €. Veríme, že významne zhodnotia fond a posunú dokumentáciu našej spoločnej histórie zas o krôčik ďalej.

Zrkadlový relaskop so štandardnou škálou v koženom puzdre s popruhom na upnutie na telo z Lesoprojektu v Solivare

Tatiana Figurová, LaDM Zvolen

Odborné vzdelávanie k obhospodarova- niu porastov Pro Silva

Rudolf Bruchánik

Po tom, ako bol v minulom roku aktualizovaný metodicko-organizačný pokyn k prírode blízkeho obhospodarovaniu lesa, definovali sa základné pojmy, a tým aj rozsah hospodárskych spôsobov a postupov, na ktoré sa vzťahuje, bol zároveň vytvorený mechanizmus na jeho postupné zavádzanie do lesníckej prevádzky. Výmera porastov nesúcich označenie Pro Silva sa každoročne prehodnocuje a postupne rozširuje na tých lesných celkoch, kde sa vykonáva vyhotovovanie PSL, hoci iniciatíva na založenie objektu Pro Silva i počas platnosti PSL je vítaná. Východiskovou platformou je súbor JPRL, vyselektovaných pre ich obhospodarovanie formou trvalo viacetážových („t“) porastov na základe metodického postupu, vypracovaného NLC Zvolen. Po užšom výbere, ktorý robia zodpovední OLH, sa zo súboru môžu vylúčiť porasty s vysokou mierou rozpracovanosti tak obnovnými, ako aj náhodnými ťažbami, neprístupnými porasty ako aj porasty s nevyhovujúcim zdravotným stavom. Súbor sa však môže aj doplniť, a to predovšetkým o porasty mladších vekových stupňov, ktoré neboli podrobené selekčným kritériám pre „t“ porasty. Týmto procesom sa výmera porastov Pro Silva v rámci PSL, vyhotovovaných v r. 2014, zvýšila o 3 640 ha, v roku 2015 zo zatiaľ predbežných PSL by to malo byť cez 5 000 ha a r. 2016 dokonca takmer 6 000 ha. Proces selekcie pre PSL, ktoré sa budú vyhotovovať v r. 2017, sa zrealizuje do konca tohto roka tak, aby sa pre vytipované porasty Pro Silva následne naplánovali zodpovedajúce hospodárske opatrenia. S rastom výmery porastov Pro Silva rastie aj počet OLH, zodpovedných za ich obhospodarovanie a k nim priradených lesníkov alebo technikov LS, zabezpečujúcich odborný dohľad nad praktickou realizáciou. A hoci k téme prírody blízkeho hospodárenia bolo v ostatnom čase vydaných množstvo odborných publikácií, príručiek a článkov v odbornej tlači, a i v samotnom metodicko-organizačnom pokyne sú zapracované základné zásady výchovných a obnovných postupov, stále platí, že vidieť je lepšie ako počuť či čítať. LESY SR, š. p. preto v r. 2016 zorganizovali dve dvojdnové vzdelávacie aktivity pre vyššie uvedený okruh osôb, a to v dňoch 28.-29. júna s tematikou obhospodarovania listnatých lesov a 12.-13. októbra so zameraním na ihličnaté, prevažne smrekové porasty. Júnového vzdelávania sa zúčastnilo 45 zamest-

nancov LESOV SR, š. p., v októbri ich bolo 50, pritom záujem prejavili aj zástupcovia neštátnych subjektov a Štátnych lesov TANAPU. Pri oboch akciách tvorili východiskovú bázu lesné porasty dlhodobo obhospodarované prírodou blízкими postupmi pod odborným dohľadom pracovníkov Katedry pestovania lesa TU vo Zvolene, v súčasnosti predovšetkým v osobe profesora Milana Sanigu. Ako odborný garant prezentoval nielen výsledky hospodárenia v lesoch Vysokoškolského lesníckeho podniku, ale aj vo výberkových lesoch na lokalite Donovaly-Mistriky v obhospodarovaní OZ Liptovský Hrádok. Ukážky hospodárenia v listnatých porastoch zabezpečovali aj Mestské lesy Banská Bystrica, s.r.o., ktoré predovšetkým iniciatívou Eduarda Apfela patria k lídrom procesu zavádzania prírody blízky postupov v rámci neštátného sektoru. Najviac času a priestoru však dostali zástupcovia nášho podniku – Dušan Mikuš pri prezentácii hospodárenia v dubovo-bukových lesoch na LS Duchonka

jeho zastúpenie i v následných porastoch. A keďže to v konkurencii agresívnejšieho buka a hraba nie je vždy jednoduché, sú pripravení mu pomôcť aj „plecími“ rubmi. Na LS Paráč boli prezentované výchovné zásahy zamerané na postupné formovanie viac vrstvovej štruktúry a na podporu kvalitnej podúrovňovej zložky pre zachovanie kontinuity ťažbových postupov. Obnova sa realizuje jednotlivým výberom v kombinácii s nepravidelnými maloplošnými skupinovými clonnými rubmi v závislosti od konkrétnych podmienok v každom poraste, po ktorých je už vyformovaná výškovo diferencovaná vrstva prirodzenej obnovy smreka. Pozornosť je však venovaná aj podsadbám jedľou a bukom za účelom postupnej zmeny drevinového zloženia. Na oboch LS nie sú zameraní len na niekoľko ukázkových porastov, ale vedľa exkurzných miesta mení a prispôbovať ich cieľu odborných exkurzií a návštev. A tie môžu počítať už na desiatky – návštevy kolektívov LS a neštátnych subjektov z rôznych

a Pavol Dendys na LS Paráč v oblasti rovnorodých smrečín. U oboch ide o odborníkov, ktorí v období ostatných desať rokov intenzívne zavádzajú prírode blízke postupy v podstate na území celých LS a získali si pre to i kolektívy svojich lesníkov. Účastníkom prezentovali príklady výchovy prečistkami, prebierkami, obnovu jednotlivým ako aj skupinovým výberom – v závislosti od aktuálneho stavu lesa. A hoci sa uvedené obdobie zdá byť v porovnaní s dlhovekosťou lesa krátkym na zmenu jeho štruktúry, obraz lesa už ponúka rozdiely medzi výsledkami ich práce a bežnými postupmi. Na LS Duchonka je po intenzívnych úrovňových prebierkach už badateľné formovanie kvalitných jedincov so silnejšími korunami, a tým predpokladaným zvýšeným prírastkom so zameraním predovšetkým na dubovú zložku. Podpore kvalitných dubových jedincov je venovaná aj na jednotlivé stromy orientovaná obnovená ťažba, pričom bolo poukázané nielen na potrebu uvoľňovania ich korún, ale aj ponechanie, resp. vytváranie výchovnej (hrabovej, lipovej) zložky porastu. Obnovné zásahy sú orientované tak, aby sa podporil rozvoj prirodzenej obnovy duba a tým udržalo

kútov Slovenska, lesnícke dni, vzdelávacie aktivity organizované NLC Zvolen, početné návštevy z viacerých stredoeurópskych krajín. Tú ostatnú tvorili členovia Pro Silva Bohemica, ktorí svoje uznanie pre ich prácu vyjadrili aj českej odbornej tlači.

A čím sú ukážky na uvedených LS inšpiratívne pre ich návštevníkov? Predovšetkým koncepcnosťou odbornej práce a jej jasným smerovaním. Na LS Duchonka je to nedopusť zopakovanie vetrovej kalamity z r. 1999, ktorej podľahli stovky hektárov jednovrstvého nestabilného rúbaňového lesa, na LS Paráč zas zvýšiť odolnosť potenciál rovnorodých smrečín. Ich cieľom je s využitím prírody blízky postupov postupne pretvárať obhospodarované porasty z rovnorodých, rovnovekých a jednovrstvových na porasty bohaté drevinovým zložením, zastúpením rôznych vývojových štádií a trvalosťou viac etážovej štruktúry. Hospodárenie, ktoré prezentovali, vyvolalo živú diskusiu, miestami polemiku, ale predovšetkým vzbudilo záujem a ukázalo cestu, ktorou sa môžu všetci zainteresovaní na obhospodarovaní prírode blízky spôsobom vydať.

Približovanie dreva animálnou silou

Milan Longauer

Kone

Z historického hľadiska majú kone nezastupiteľnú úlohu v sústreďovaní dreva na Slovensku. Udržali si dominantné postavenie ešte dlho po tom, ako sa začala mechanizácia poľnohospodárstva. Aj na prvých lesných železničkách, s drevenými kolajnicami, ťahali náklad kone. Pre uľahčenie prác spojených so sústreďovaním dreva sa v minulosti používalo množstvo pomôcok. Pri sústreďovaní dlhých kmeňov to boli reťazové úväzky, ťažné háky, ťažné kliešte, podvozky, sane s otočnými oplienami a kolesne. Pri rovnanom dreve sa používali hlavne drevené vozy a v zime sane. Kone sa využívali nielen na približovanie, ale aj na odvoz dreva k odberateľovi. Dlhé kmene sa naložili na predný a zadný podvozok a upevnili sa reťazou. Takto sa napríklad, okrem iných lokalít, dovážali kmene na pílu do Uľanky zo Starohorskej doliny. Aj z Kysihýbla pri Banskej Štiavnici sa dopravovalo drevo na pílu do Chocholnej. Mechanizované spôsoby sústreďovania dreva sa začali používať až po druhej svetovej vojne. V roku 1956 bol podiel sústreďovania dreva mechanizačnými prostriedkami len 17,1 %. Až v roku 1965 bola prekročená hranica, keď kone stratili prevahu v objeme sústreďovaného dreva a väčšina 51,4 % dreva sa sústreďovalo traktormi. Úloha koňa ako ťažného prostriedku je zdôrazňovaná aj tým, že jeho energetický potenciál sa premietol do fyzikálnej a technickej jednotky – konskej

sily. Z historických poznatkov je zrejmé, že kone patria do výrobného procesu v lesnej prevádzke, a to hlavne v ťažkých horských terénnych podmienkach. Využitie koní v celej fáze sústreďovania dreva, to znamená na pohyb od pňa až po odvozné miesto, je neekonomické. Najväčší význam týchto technológií možno hľadať vo výchovných ťažbách, pri príprave dreva na približovacie linky, odkiaľ sa na fázu ďalšieho približovania

vítý a dobre ovládateľný kôň, primeraného temperamentu, dobrého charakteru a pohyblivý. Vhodný je najmä pre horské oblasti.

Voly

V súčasnosti je volský záprah už vzácnosťou. Používajú sa hlavne na menej strmých terénoch. Môžeme ich nájsť ešte v lokalite Vrch Slatiny a v okolí Sihly. Voly denne dokážu priblížiť v závislosti na terénnych podmienkach od 10 do 20 m³ dreva. Začínajú pracovať, keď majú dva roky s ľahšími prácami doma, na poli. Potom sa postupne dávajú do hory. Najprv ťahajú ľahšie drevo a neskôr sa vytrénujú a narastú, tak ťahajú aj hrubšie kmene. Majú pred koňmi výhody, že lepšie znášajú útoky hmyzu, nie sú bojazlivé a sú odolnejšie voči chorobám, ako napríklad kôň. Nevýhodou koní je aj to, že musia stále pracovať, ak nepracujú, ochorejú na tzv. sviatočku. Kôň si stále vyžaduje starostlivosť, musí byť využitý. Vól zarába majiteľovi vždy, aj keď tento sedí doma. Zarába totiž aj svojím prírastkom na váhe.

dreva na odvozné miesta použijú rôzne typy traktorov, prípadne v náročnejších terénoch lanovky. Na Slovensku kvôli prírodným podmienkam je potrebné ročne priblížiť koňmi 8 – 10 % všetkého vyťaženého dreva.

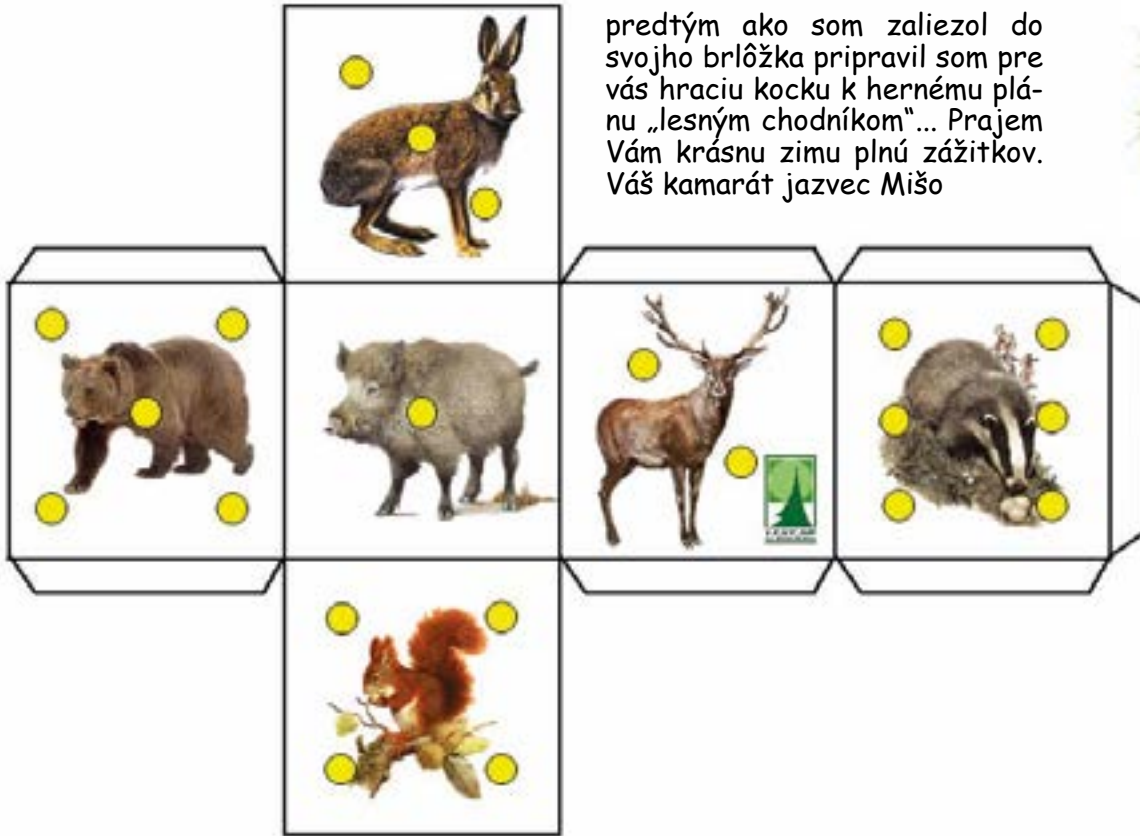
LESY SR, š.p. sa zaoberá chovom chladnokrvných koní – Norika muránskeho typu. Chov koní sa realizuje na OZ Revúca, Stredisku chovu koní Dobšiná a je sústredený na dvoch strediskách v Dobšinej a Veľkej Lúke pri Muráni. Norik muránskeho typu je praco-

Jazvec Mišo

Milí kamaráti,

predtým ako som zaliezol do svojho brlôžka pripravil som pre vás hraciu kocku k hernému plánu „lesným chodníkom“... Prajem Vám krásnu zimu plnú zážitkov.
Váš kamarát jazvec Mišo

Zasmejte sa

Letecká linka Moskva-Bratislava. Krátko po štarte vojde muž do pilotnej kabíny s pištoľou v ruke a hovorí: „Do Viedne!!!“ Pilot hovorí: „Nedá sa.“ Muž znervózne a hovorí: „Do Viedne, lebo začnem strieľať!!!“. „Nedá sa, mladý muž“. „Obzrite sa, za vami sedí babka s bombou a tá už si objednala Mníchov!“

Vzťah muža a ženy je psychologický. Ona je PSYCHO a on je LOGICKÝ

Upratovačka na policajnej stanici ohlasuje znásilnenie. Policajt spisuje zápisnicu a pýta sa upratovačky: „Pani a nemohli ste ujsť?“

Ona rozčúlene odpovedá: „A ako? Napravo stena, naľavo stena, on za mnou a vpredu už som mala poumývané.“

Pán vlastní papagája a chce ho dať spáriť, tak si podá inzerát kde napíše: „Hľadám papagájicu – za požičanie

dám 30 €“

Za týždeň sa mu ozve pani, tak dajú papagájov spolu do kľetky a odídu. Za chvíľu počujú strašný rev, tak utekajú do izby a tam vidia papagája ako drží popagájicu pod krkom, trhá z nej perie a reve: „Ty mrcha, za 30 € ťa chcem vidieť nahú!!!“

Chlapík si kúpi nového Hummera H2. Dôjde na pumpu a začne tankovať. Tankuje hodinu, dve hodiny, tri hodiny. Stále tankuje. Pumpárovi to už začína byť blbé, tak vyjde von a kričí:

- Šéfe, a čo takto vypnúť motor?

Dvaja ekonómovia popíjajú v krčme. Slušne opitý ekonóm vraví druhému: „Ešte deci investícií a je zo mňa nehnuteľnosť!“

Receptár

Divina s tekvicovou omáčkou

800 g divina alebo hovädzieho mäsa vhodného na pečenie, 100 g slaniny na prešpikovanie mäsa, 6 dcl vody, 2 dcl bieleho vína, 4 ks nového korenia, 4 bobkové listy, 2 ks mrkvy, 1 ks paradajka, 1 ks zeler, 1 ks citrón, ½ ks tekvica Hokaido, 1 smotana na šľahanie, korenie, soľ.

hrnčeková knedľa: 1 hrnček hrubej múky, 1 hrnček mlieka, 1 ČJ soľ, 2 rožky, 2 vajcia, bylinky podľa chuti, masť

Mäso nasolíme prešpikujeme slaninou, vložíme do pekáča a zasypeme nakrájanou zeleninou. Následne pridáme koreniny, podlejeme vínom a vodou v pomere 1:2, prikryjeme a pečieme v rúre cca 2 hodiny. Upečené mäso a koreniny vyberieme. Zeleninu rozmixujeme v hrnci, zalejeme smotanou, necháme prevariť. Podľa chuti pridáme soľ, korenie, prípadne ocot alebo víno.

Knedlíčky pripravíme zmiešaním uvedených surovín a vzniknutú hmotu nalejeme do 2/3 vopred vymastených hrnčekov. Následne hrnčeky ponoríme do hrnca s vodou tak, aby voda siahala po úšká pohárov, prikryjeme pokrývkou a varíme presne 33 minút. Následne knedlíčky vyklopíme a nakrájame.

December 2016

1.	Št	Edmund, Edmunda VINUM LAUGARICIO 2016 – Expo Trenčín
2.	Pi	Bibiána VINUM LAUGARICIO 2016 – Expo Trenčín
3.	So	Oldric MEDZINÁRODNÁ VÝSTAVA PSOV 2016 – Agrokomplex Nitra
4.	Ne	Barbora, Barbara MEDZINÁRODNÁ VÝSTAVA PSOV 2016 – Agrokomplex Nitra
5.	Po	Oto, Otakar Svetový deň pôdy
6.	Ut	Mikuláš, Nikolas
7.	St	Ambróz, Ambrózia
8.	Št	Marína
9.	Pi	Izabela
10.	So	Radúz
11.	Ne	Hilda Medzinárodný deň hôr BURZA STAROŽITNOSTÍ A GAZDOVSKÉ TRHY- Expo Trenčín
12.	Po	Otília
13.	Ut	Lucia
14.	St	Branislava, Bronislava
15.	Št	Ivica
16.	Pi	Albína
17.	So	Kornélia
18.	Ne	Sláva, Slávka
19.	Po	Judita
20.	Ut	Dagmara
21.	St	Bohdan
22.	Št	Adela
23.	Pi	Nadežda, Naďa
24.	So	Adam, Eva Štedrý deň
25.	Ne	1. Sviatok vianočný
26.	Po	Štefan 2. Sviatok vianočný
27.	Ut	Filoména, Filomén
28.	St	Ivana, Ivona
29.	Št	Milada, Jonathán
30.	Pi	Dávid
31.	So	Silvester

Erby s nádychom lesa

 Erb obce Látka
(okres Detva)

 Erb obce Borský Mikuláš
(okres Senica)

 Erb obce Abrahamovce
(okres Kežmarok)

 Erb obce Horný Tisovník
(okres Detva)

 Erb obce Jasenová
(okres Dolný Kubín)

 Erb obce Istebne
(okres Dolný Kubín)

 Erb obce Dávidov
(okres Vranov nad Topľou)

November 2016

Životné jubileá

50 rokov

Kováč Ľubomír, vedúci LO, LS Sihla – OZ Čierny Balog
Brečka Miroslav, technik, LS Humenné – OZ Vranov n/Topľou
Ing. Kočíško Marián, technik, LS Sečovce – OZ Sobrance

60 rokov

Zatko Ľubomír, dispečer dopravy dreva – OZ Smolenice
Ing. Kresťan Emil, referent obchodu – OZ Námestovo
Chromčová Anna, referent MTZ a nákupu – OZ Vranov n/Topľou

Pracovné jubileá

30 rokov

Križan Viktor, vedúci LO, LS Oravský Podzámok – OZ Námestovo

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Hřebičiková Olga, referent MTZ a nákupu – OZ Považská Bystrica

Odchod do starobného dôchodku

Bartal Ján, manipulant, ES Gbely – OZ Šaštín
Ing. Kukura Štefan – vedúci LS Spišská Nová Ves – OZ Prešov
Semivan Emil, vedúci LO, LS Remetské Hámre – OZ Sobrance
Ing. Imrišek Milan, technik - systémový administrátor – GR BB

Martina Velká

Uveríte ?

Chlapi a lov ide od nepamäti ruka v ruke tak ako lesnícka kultúra s tou poľovníckou. A keď sa povie lovecká sezóna, každý z nás si pomyslí na niečo iné... jeden na lov zveri, iný na „lov“ žien, deti na krásnu animovanú rozprávku... Proste, každý si nájde to svoje. A niekedy by ste neverili vlastným očiam, čo všetko sa dá uloviť a „uloviť“. A tomu neveril ani samotný lovec, ktorého meno nám žiaľ nie je známe, ktorý v roku 1973 blízko MILES CITY MONT ulovil doposiaľ najväčšieho lúčneho koníka. Táto fotografia okrem už spomínaných údajov nesie aj ďalšie ako Glasgow Mont a Loles Studio. Tak či ide o unikát, ale v tom roku dorástlo do uvedených rozmerov viac jedincov nie je známe rovnako ako nie je vylúčené, že takéto obrovské koníky (saranče) sa môžu vyskytnúť v nasledujúcich sezónach.

Najfascinujúcejšie huby sveta (2/3)

V minulom čísle sme otvorili tému najfascinujúcejších húb sveta a dnes si predstavíme ďalšie tri, ktorým sa vďaka svojim plodniciam dostalo tohto uznania.

***Geastrum saccatum*,**

hviezdovka mechovitá sa vyskytuje takmer po celom svete (kozmpolitne) prevažne na rozkladajúcom sa dreve. Druh je považovaný za nejedlú hubu kvôli svojej horkej chuti. Otvorenie vonkajšej vrstvy plodnice do tvaru hviezdy je spôsobené nahromadením kryštálov šťaveľanu vápenatého. V Brazílii je tento druh nazývaný v preklade „hviezda krajiny“. Nezrelé plodnice vajcovitého tvaru dosahujú priemer 0,6 až 2,5 cm a výšku 0,8 až 1,5 cm. Po prasknutí vonkajšej vrstvy a vytvorení hviezdy sa ich priemer zväčší dvojnásobne. Vnútro plodnice tvorí hubovité pletivo spočiatku biele, neskôr sfarbené do hneda. Plodnice sa vyskytujú koncom leta prípadne v zime v hrabanke alebo humuse.

Aseroe rubra

je druh bežne známy ako „sasanka smradľavá“, kvôli jeho nepríjemnému zápachu, pripomínajúcemu pach zdochliny. Pôvodne sa vyskytuje v Austrálii v záhradách a trávnatých plochách. Pach láka muchy, ktoré roznášajú výtrusy po okolí. Plodnice majú spočiatku tvar vajca s priemerom 3 cm, neskôr praskajú a predlžujú sa v tvare dutej cca 10 cm vysokej rúrky. Pri dozrievaní sa plodnica rozpraská a nadobúda tvar hviezdy so šiestimi až desiatimi 3,5 cm dlhými ramenami (bifídiá). Horná časť huby je pokrytá tmavo olivovo hnedým slizom (glebou) zapáchajúcim ako hnijúce mäso

Morchella conica

smrčok vysoký je druh huby z čeľade smrčkovité. Má zvoncovitý alebo valcovito-kužeľovitý klobúk, ktorý dorastá do výšky 3-8 cm so širokou plodnicou 2-6 cm. Vyskytuje sa v skupinách, na vlhkých zatienených miestach. Rastie takmer všade, najmä na okrajoch smrečín a jedlín, v luhoch a krovinách, aj v záhradách. Pre svoju unikátnu chuť je vyhľadávaný gurmánmi a stal sa významným obchodným artiklom najmä v Severnej Amerike, Turecku, Číne, Indii a Pakistane, kde tieto vysoko cenené huby dorastajú v hojnom počte.

Mycena interrupta

Je to druh huby, ktorého plodnice dosahujú veľkosť 0,6-2 cm s brilantne azúrovou modrou farbou s bioluminiscenčnými vlastnosťami a sú pokryté rôsolovitou vrstvou. Hľúbik s bielou hladkou základňou je dlhý 1-2 cm s priemerom 0,1-0,2 cm je upevnený priamo na drevený podklad plochým diskom. klad. Je to pôvodný druh v Austrálii, na Novom Zélande, v Novej Kaledónii a Čile. Dĺžka hľúbika je zvyčajne v rozmedzí od 1 do 2 cm a hrúbky 0,1 až 0,2 cm.

-as-

